

Toeristische Tendrapportage Zeeland 2006/07

Toeristische Trendrapportage Zeeland 2006/07

Opdrachtgever: Provincie Zeeland/ Hogeschool Zeeland
Opdracht: Jaarlijkse rapportage over het Zeeuwse aanbod van verblijfsaccommodaties, het verblijf van Nederlanders en buitenlandse gasten in Zeeland, vrijetijdsbesteding in Zeeland en de werkgelegenheid in de Zeeuwse toeristisch-recreatieve sector.
Uitgevoerd door: Hogeschool Zeeland
Kenniscentrum Toerisme & Recreatie
M. Tempelman
Telefoon: 0118 489 230
E-mail: m.tempelman@hz.nl
Uitgave: juni 2007

Bij het samenstellen van deze rapportage is de grootste zorgvuldigheid betracht, het Kenniscentrum Toerisme & Recreatie is echter niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van de aangeboden informatie.

Inhoudsopgave

INLEIDING	1
SAMENVATTING	2
TOERISME IN 2006: EEN SITUATIESCHETS	4
OMGEVINGSFACTOREN	4
TRENDS.....	5
ONTWIKKELINGEN	6
TOERISTISCH AANBOD ZEELAND	7
RUIMTEGEBRUIK	7
VERBLIJFSACCOMMODATIES.....	8
JACHTHAVENS EN WATERSPORTVERENIGINGEN IN ZEELAND	10
VAKANTIEGEDRAG VAN NEDERLANDERS	12
IN EIGEN LAND OF NAAR BUITENLAND?	12
VAKANTIES IN HET BUITENLAND.....	12
ZEELAND OP DE BINNENLANDSE VAKANTIEMARKT	14
BINNENLANDS TOERISME IN DE ZEEUWSE REGIO'S 2006	14
TOERISTISCHE VAKANTIES VS. VAKANTIES VAN VASTE GASTEN.....	16
ACCOMMODATIEKEUZE VAN NEDERLANDSE TOERISTEN IN ZEELAND.....	17
TOERISTISCHE BESTEDINGEN VAN NEDERLANDSE VAKANTIEGANGERS.....	18
BINNENLANDSE VAKANTIES IN ZEELAND: PER SECTOR	19
VAKANTIEWONINGEN	19
TOERISTISCH KAMPEREN.....	22
HOTELS.....	25
OVERIGE TOERISTISCHE VAKANTIES.....	28
VASTE GASTEN	31
INKOMEND TOERISME NAAR NEDERLAND	34
HERKOMSTLANDEN	35
BUITENLANDSE GASTEN IN ZEELAND	36
ACCOMMODATIEVORM.....	37
GEBRUIKTE INFORMATIEBRON EN BOEKINGSGEDRAG	38
BESTEDINGEN	39
PERSOONSKENMERKEN	39
ONDERNOMEN ACTIVITEITEN	41
WAARDERING.....	41
DAGRECREATIE IN ZEELAND	42
BEZOEKERSAANTALLEN ZEEUWSE DAGATTRACTIES	42
WERKGELEGENHEID	44
BRONNENOVERZICHT	47
BIJLAGE 1: BINNENLANDS TOERISME PER REGIO	48
BINNENLANDS TOERISME IN ZEELAND: REGIONALE VERDELING	48
VAKANTIETUUR.....	49
GEMIDDELDE BESTEDINGEN PER PERSOON PER REGIO	50
REISGEZELSCHAP TOERISTISCHE GAST	52
KLANTTEVREDENHEID	53
KWALITEIT DIENSTVERLENING / SERVICE	53
KWALITEIT ACCOMMODATIE.....	54
CIJFER VOOR VAKANTIE	54
BIJLAGE 2: AFBAKENING TOERISTISCH/RECREATIEVE SECTOR	57

Inleiding

De provincies en provinciale toeristische organisaties in Brabant, Limburg en Zeeland werken samen aan kennisontwikkeling met betrekking tot de toeristisch-recreatieve sector. Deze samenwerking vindt plaats binnen het Kenniscentrum Toerisme & Recreatie.

Het Kenniscentrum houdt zich bezig met het verzamelen en analyseren van cijfers en gegevens over de toeristisch-recreatieve sector, om deze te vertalen in kennis die bruikbaar is voor de sector. De Zeeuwse activiteiten van dit Kenniscentrum zijn ondergebracht bij de Hogeschool Zeeland (HZ).

De voorliggende Trendrapportage is opgesteld in opdracht van en gefinancierd door de Provincie Zeeland. De Provincie wil hiermee bijdragen aan de toegankelijkheid van kennis en gegevens voor partijen die zich in Zeeland bezighouden met toerisme en recreatie.

Deze rapportage is alweer de vijfde in een reeks en is daarbij in een nieuw jasje gestoken. Er is meer aandacht voor de diverse sectoren bij het presenteren van de gegevens en analyses, om zo in te spelen op de informatiebehoefte van ondernemers. Alle onderwerpen uit de voorgaande rapporten komen echter gewoon aan de orde, aangevuld met nieuwe thema's en analyses.

Veel lees- en vooral gebruiksplezier toegewenst!

Samenvatting

Situatieschets 2006

De economie trok in 2006 na enkele zwakke jaren weer aan. De werkloosheid daalde, het consumentenvertrouwen steeg en de gemiddelde koopkracht herstelde zich licht.

De zomer in Nederland was er één van uitersten: extreem warm en zonnig in juni, juli en september, maar extreem nat en somber in augustus.

Accommodaties in Zeeland

Het CBS registreert het aantal toeristische accommodaties. Vaste standplaatsen op campings, tweede woningen, jachthavens en overige accommodatievormen worden niet meegenomen. Zeeland telt 634 toeristische accommodaties met in totaal 121.100 slaapplekken.

Nederlanders naar het buitenland op vakantie

58% van Nederlanders gaat minimaal 1x naar buitenland op vakantie. Dit zijn in totaal 16,8 miljoen vakanties. De bestedingen komen uit op € 10,4 miljard.

Nederlanders in Zeeland op vakantie

53% van de Nederlanders gaat minimaal 1x in eigen land op vakantie. In totaal zijn dat 17,8 miljoen vakanties. Er wordt voor € 2,6 miljard besteed. Het aantal vakanties van Nederlanders in Zeeland steeg met 3% naar 1,34 miljoen vakanties. Het aantal vakantieovernachtingen steeg met 9% naar 8.822.000.

Van de 1,34 miljoen vakanties die in Zeeland worden doorgebracht, gaat het bij 345.000 vakanties om vaste gasten. Ruim 1 miljoen vakanties betreft dus toeristische vakanties. In Zeeland werd in 2006 € 185,7 miljoen besteed door Nederlandse vakantiegangers (excl. vaste gasten). Dit is 4% meer dan in 2005.

Accommodatiekeuze

De toerist in Zeeland blijkt vooral te kiezen voor een verblijf op een toeristische camping: 42% van alle toeristische overnachtingen in Zeeland in 2006 vond plaats op een camping. De vakantiewoning is de op een na belangrijkste accommodatievorm. De groep overige toeristische vakanties volgt en de hotels en pensions, waaronder overigens ook bed & breakfast-adressen en appartementen gerekend worden, is in omvang de kleinste groep in Zeeland.

Binnenlandse vakanties per accommodatietype.

Het merendeel van de verschillende accommodatietypen laat, na het slechte jaar 2005, weer een groei zien in het aantal vakanties. De hotels kennen als enige een daling in het aantal vakanties. Wel kent deze sector de grootste stijging wat betreft het aantal overnachtingen. Verder blijkt dat naast de bovengenoemde ontwikkelingen ook de bestedingen, het profiel van de gast, de seizoensspreiding en de activiteiten sterk afhankelijk zijn van het accommodatietype.

De herkomstgebieden, de gebruikte informatiebronnen, het boekingsgedrag en de waardering voor de accommodatie zijn minder gebonden aan het accommodatietype.

Buitenlandse gasten in Zeeland

Ook het aantal vakanties en het aantal vakantie-overnachtingen van buitenlandse gasten in Zeeland neemt toe. Het aantal gasten steeg ten opzichte van 2005 met 23% naar 635.000. Het aantal overnachtingen steeg met 19% naar 3.2 miljoen. Ook landelijk is deze trend waar te nemen.

Duitsland en België blijven verreweg de belangrijkste herkomstlanden voor Zeeland. Beiden laten in 2006 een stijging zien (Duitsland +19% en België +14%). Andere belangrijke groeimarkten zijn Groot-Brittannië, Frankrijk en Noord- & Latijns-Amerika.

Profiel buitenlandse gast

Het merendeel (ruim 90%) van de Duitse gasten, de Belgische gasten en de gasten uit de overige landen komt naar Zeeland vanwege een vakantie. Zij doen dit in de meeste gevallen samen met een partner. De meest voorkomende leeftijd van reisgenoten ligt tussen de 35 en 44 jaar.

De informatie over de vakantie vindt men voornamelijk via internet. De brochure blijkt vooral voor de gasten uit de overige landen een veel gebruikt medium.

Er wordt steeds meer geboekt via internet. Toch is op te merken dat de Duitser grote waarde hecht aan persoonlijk contact en nog steeds veelvuldig gebruik maakt van de telefoon. De Belgische gast en de gasten uit de overige landen komen veel meer dan de Duitse gast 'op de bonnefooi'.

De Duitser overnacht vooral op een camping (40%) of op een bungalowpark (25%). De Belgische gast overnacht voornamelijk in een hotel (50%) of op een camping (45%). Tezamen besteden ze € 114 miljoen. Per persoon per dag wordt er gemiddeld €54 uitgegeven. Dat is aanzienlijk lager dan landelijk (€ 177). De bestedingen per dag omvatten onder andere de kosten voor activiteiten. In alle gevallen staat een bezoek brengen aan het strand of fietsen en wandelen op de eerste of tweede plaats in het rijtje van ondernomen activiteiten.

Toeristische werkgelegenheid

In 2006 waren er 13.941 personen in Zeeland werkzaam in de toeristisch-recreatieve sector. Een groei van 2,5% vergeleken met 2005. Op een totale werkgelegenheid van 166.697 personen scoort de sector een aandeel van 8,4%. De horeca in Zeeland blijft net zoals in 2005 met 7.743 werkzame personen de grootste werkgever in de toeristisch-recreatieve branche. Een lichte stijging van 3% ten opzichte van het voorgaande jaar.

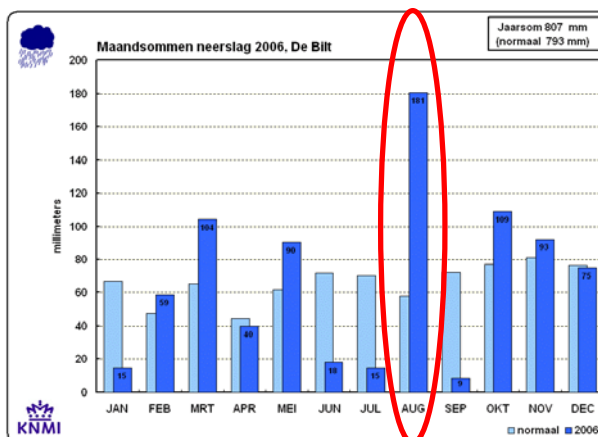
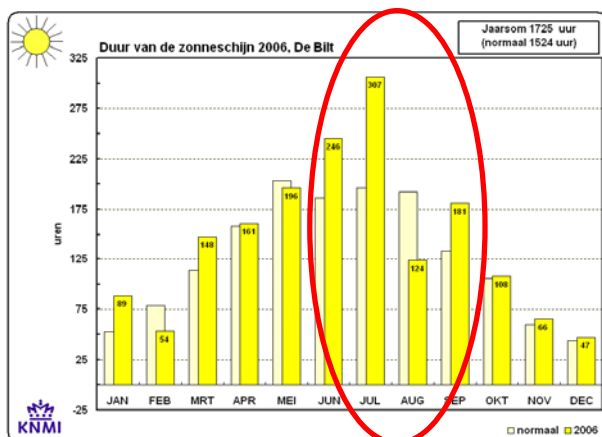
De verblijfsaccommodaties leveren 3.800 arbeidsplaatsen op. Ook hierin is een lichte groei te constateren van 4%. Beide sectoren samen nemen ruim 80% van de totale toeristisch-recreatieve werkgelegenheid voor hun rekening.

Toerisme in 2006: een situatieschets

Het vakantiegedrag van de consument is gebaseerd op persoonlijke voorkeuren, maar kan worden beïnvloed door omgevingsfactoren. Voorbeelden zijn het weer, de economische situatie, gebeurtenissen in de wereld, maar ook ontwikkelingen in het toeristisch aanbod. De factoren die van belang waren in 2006 worden hieronder kort beschreven¹.

Omgevingsfactoren

- ◆ De economie trok in 2006 na enkele zwakke jaren weer aan. De werkloosheid daalde, het consumentenvertrouwen steeg en de gemiddelde koopkracht herstelde zich licht. Toch daalde de koopkracht bij 20% van de Nederlanders, vooral door de invoering van het nieuwe zorgstelsel, en steeg het aantal Nederlanders met schulden. De prijs van een vakantie blijft al met al een belangrijk keuzecriterium.
- ◆ Een economische factor van belang op de reismarkt is de dollarkoers. In 2006 was er wederom sprake van een lage dollar ten opzichte van een sterke euro. Deze situatie maakt intercontinentale bestemmingen voordeliger en aantrekkelijker op de reismarkt.
- ◆ De enorme prijsconcurrentie op vliegreizen blijft voortduren, vooral door het grote aanbod van low cost carriers in Nederland en vlak over de grens.
- ◆ Internet is één van de belangrijkste technologische ontwikkelingen voor de toeristisch-recreatieve sector. In 2006 had inmiddels 80% van de huishoudens al toegang tot internet. Werd in 2003 nog 25% van de vooraf geregelde vakanties via internet geboekt, in 2006 was dit al 48%.
- ◆ De zomer in Nederland was er één van uitersten: extreem warm en zonnig in juni, juli en september, maar extreem nat en somber in augustus. Dit wordt hieronder geïllustreerd met de KNMI-overzichten van de hoeveelheid zonneschijn en hoeveelheid neerslag per maand in 2006, afgezet tegen het langjarig gemiddelde (1971-2000)².

- ◆ De planning van de bouwvak, bepalend voor de vakantieplanning, was in 2006 als volgt:

Regio Zuid	Maandag 17 juli t/m vrijdag 4 augustus
Regio Midden	Maandag 24 juli t/m vrijdag 11 augustus
Regio Noord	Maandag 31 juli t/m vrijdag 18 augustus

De schoolvakanties in de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen waren zoals gebruikelijk vroeg: van 26 juni t/m 8 augustus.

¹ De beschrijving is gebaseerd op een analyse van de Stichting ContinuVakantieOnderzoek, december 2006.

² De afbeeldingen zijn ontleend aan de website van het KNMI, www.knmi.nl, april 2007.

Trends

- ◆ Nederlanders zijn wereldburgers geworden. Door de globalisering waaien nieuwe trends steeds sneller over uit het buitenland. Desondanks zullen mensen ook blijven streven naar overzichtelijke verbanden als leefkaders voor de toekomst. Dit kan zich onder andere uiten in een toenemende interesse in stedelijke en lokale identiteit en in een opbloei en versterking van nationale gevoelens. Aan de andere kant ontstaat door toenemende globalisering meer behoefte aan kleinschaligheid, authenticiteit en echtheid. Dit biedt kansen aan kleine ondernemingen met hun ambachtelijkheid, vakkennis en persoonlijke benadering.
- ◆ Het individualisme beleefde enkele jaren geleden haar hoogtepunt, er is een nieuwe beweging zichtbaar die zich kenmerkt door gemeenschapszin en groepsgevoel. Waarden als vertrouwdheid en geborgenheid nemen in belangrijkheid toe. Men gaat weer op zoek naar ankerpunten in de directe omgeving van familie, vrienden en gelijkgestemden. De onderlinge contacten moeten vanwege de toegenomen druk op de vrije tijd weliswaar planmatig worden onderhouden, de momenten dat men samen is wil men bijzonder maken. Men is bereid om niet alleen tijd maar ook geld in deze relaties te investeren. Overigens is het dankzij de technologische ontwikkelingen wel mogelijk om vriendschappen op afstand te sluiten en te onderhouden. Gelijkgestemden kunnen elkaar ook treffen op Internet en daar hechte contacten onderhouden.
- ◆ In de vrijetijdsbesteding staan beleving en authenticiteit naast elkaar. Aan de ene kant is er de wens om zaken te beleven. Middels, al dan niet kunstmatige, 'experiences' wil men ontsnappen aan de dagelijkse werkelijkheid. Van ijsbanen omringd door dennenbomen en gluhweinkraampjes in de binnenstad tot wildwaterraften op een kunstmatige rivier in Zoetermeer en "skydive" in een Roosendaalse windtunnel: de omgeving is kunstmatig, de beleving is echt.
Aan de andere kant is men juist op zoek naar het authentieke. Hierbij zijn kernwoorden als echt, puur, eerlijk en ook percepties als gezond en vriendelijk van belang. De toenemende aandacht voor streekproducten is hiervan een voorbeeld.
- ◆ Steeds meer Nederlanders besteden extra aandacht aan hun gezondheid. In de praktijk komt dat neer op meer bewegen en gezond eten. In lijn daarmee groeit de populariteit van gezonde voeding, niet alleen thuis maar ook op het werk. Naast de bewustwording van de lichamelijke gezondheid is er ook steeds meer aandacht voor onthaasting en welzijn. De balans tussen privé en zakelijk wordt steeds belangrijker gevonden. Naast lichamelijke gezondheid is ook geestelijke gezondheid een thema dat aan populariteit wint. Wellness is in opkomst.
- ◆ Er is een beweging zichtbaar die gekarakteriseerd kan worden als 'back-to-basic'. Het individu maakt plaats voor de groep, samen dingen doen staat weer centraal. Het gaat hierbij om eenvoudige zaken als een boswandeling maken, bij het kampvuur zitten of knutselen met de kinderen. Aan de andere kant is men thuis inmiddels zo gewend aan luxe voorzieningen dat men die ook op de recreatieplek niet wil missen. In de afgelopen jaren is er door consumenten bijvoorbeeld steeds meer geïnvesteerd in comfortabele badkamers en keukens met alles erop en eraan. Goede en hygiënische sanitaire voorzieningen zijn tegenwoordig dan ook eerder een randvoorwaarde dan een luxe. Daarnaast willen sommige consumenten juist tijdens hun vakantie wat extra comfort in vergelijking met wat men thuis heeft, bijvoorbeeld een bubbelbad of een eigen sauna. Beide stromingen, back-to-basic en comfort, doen zich tegelijkertijd voor. Zo blijft bijvoorbeeld fietsen in Nederland onverminderd populair, maar tegenwoordig doet men dat met een complete uitrusting, zoals een GPS routebeschrijving.

Ontwikkelingen

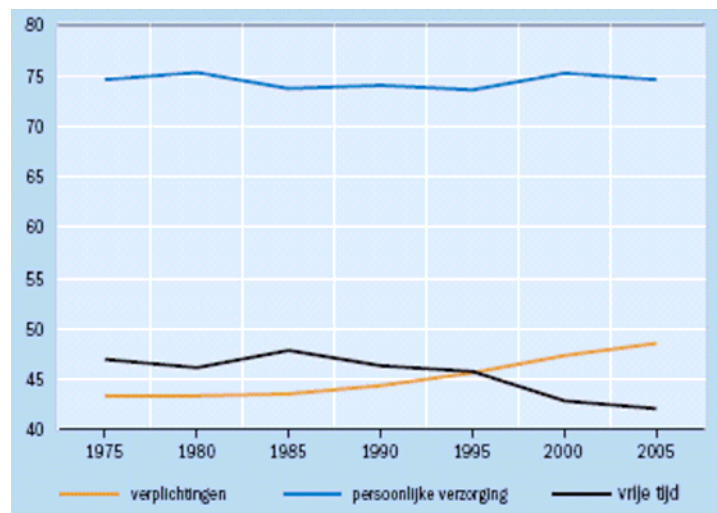
- ◆ De Nederlandse bevolking zal de komende jaren nog licht groeien maar de huidige prognoses voorspellen een maximum. Tot rond 2035 zal de Nederlandse bevolking groeien en uiteindelijk uit bijna 17 miljoen mensen bestaan. Na die tijd zal het bevolkingsaantal langzaam weer afnemen tot ongeveer 16,8 miljoen inwoners rond 2050. De meest opvallende ontwikkelingen doen zich voor in de verdeling tussen werkenden en niet-werkenden, de leeftijdsopbouw en de multiculturele samenstelling van de bevolking.

	Omvang bevolking		Grijze druk ³		Allochtoon	
	Nederland	Zeeland	Nederland	Zeeland	Nederland	Zeeland
2006	16,3 mln	0,38 mln	23%	29%	19%	15%
Maximum (ca. 2025)	16,9 mln	0,37 mln	36%	42%	22%	19%
2050	16,8 mln	onb.	40%	onb.	onb.	onb.

Bron: CBS

- ◆ In 2005 hadden Nederlanders gemiddeld bijna 45 uur vrije tijd per week, vrijwel evenveel als in 2000. Tussen 1995 en 2000 daalde het aantal uur vrije tijd scherp door de gecombineerde concurrentie van meer verplichtingen en meer persoonlijke verzorging. De hoeveelheid vrije tijd per week verschilt echter sterk per bevolkingsgroep. Bij mensen tussen 20 en 65 jaar namen de verplichtingen per week toe en stond de hoeveelheid vrije tijd verder onder druk. Bij jongeren (tot 20 jaar) en ouderen (65-plus) is de vrije tijd echter toegenomen.

Tijdsbesteding in uren per week van 20 tot 65-jarigen

Bron: SCP,
Tijdsbestedingsonderzoek

³ Grijze druk: verhouding tussen het aantal 65-plussers ten opzichte van de 20 tot 65-jarigen

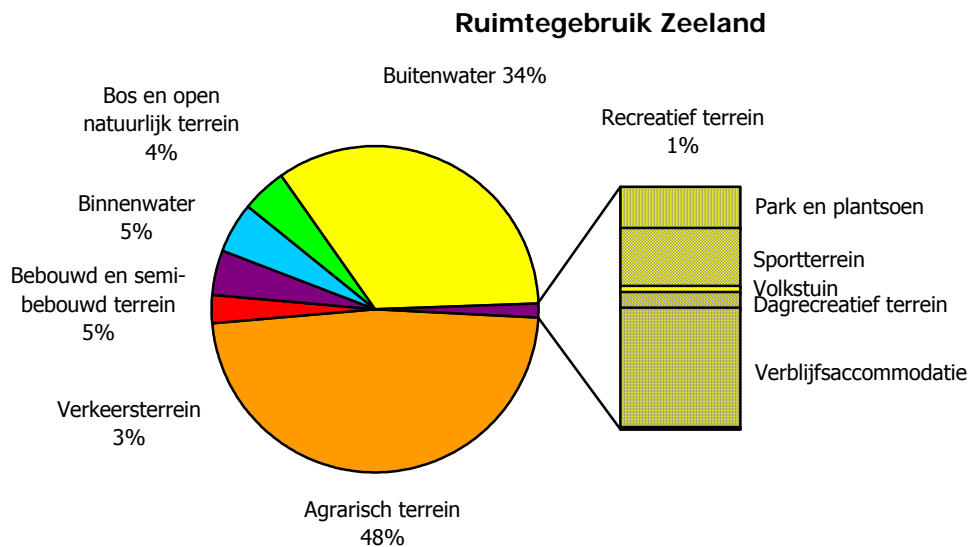
Toeristisch aanbod Zeeland

Ruimtegebruik

Zeeland kent een oppervlakte van 293.389 hectare. Dit is 7% van de totale Nederlandse oppervlakte. Gelderland is de grootste provincie van het land, Brabant staat op nummer 2.

In 2003 (laatste meetjaar) had 1,4% van de oppervlakte van Zeeland een puur recreatieve bestemming. Landelijk ligt dit aandeel hoger, namelijk op 2,3%.

De ruimte die beschikbaar is voor recreatie in Zeeland is in de periode 1996-2003 toegenomen met 10% (landelijk +9%). De stijging in Zeeland is vooral toe te schrijven aan de toename van de ruimte voor dagrecreatief gebruik en verblijfsaccommodaties. (19%). De ruimte voor park en plantsoen daalde met 1%. Sportterreinen namen qua oppervlakte met 2% toe. De volkstuinen namen zo'n 6% minder ruimte in beslag.

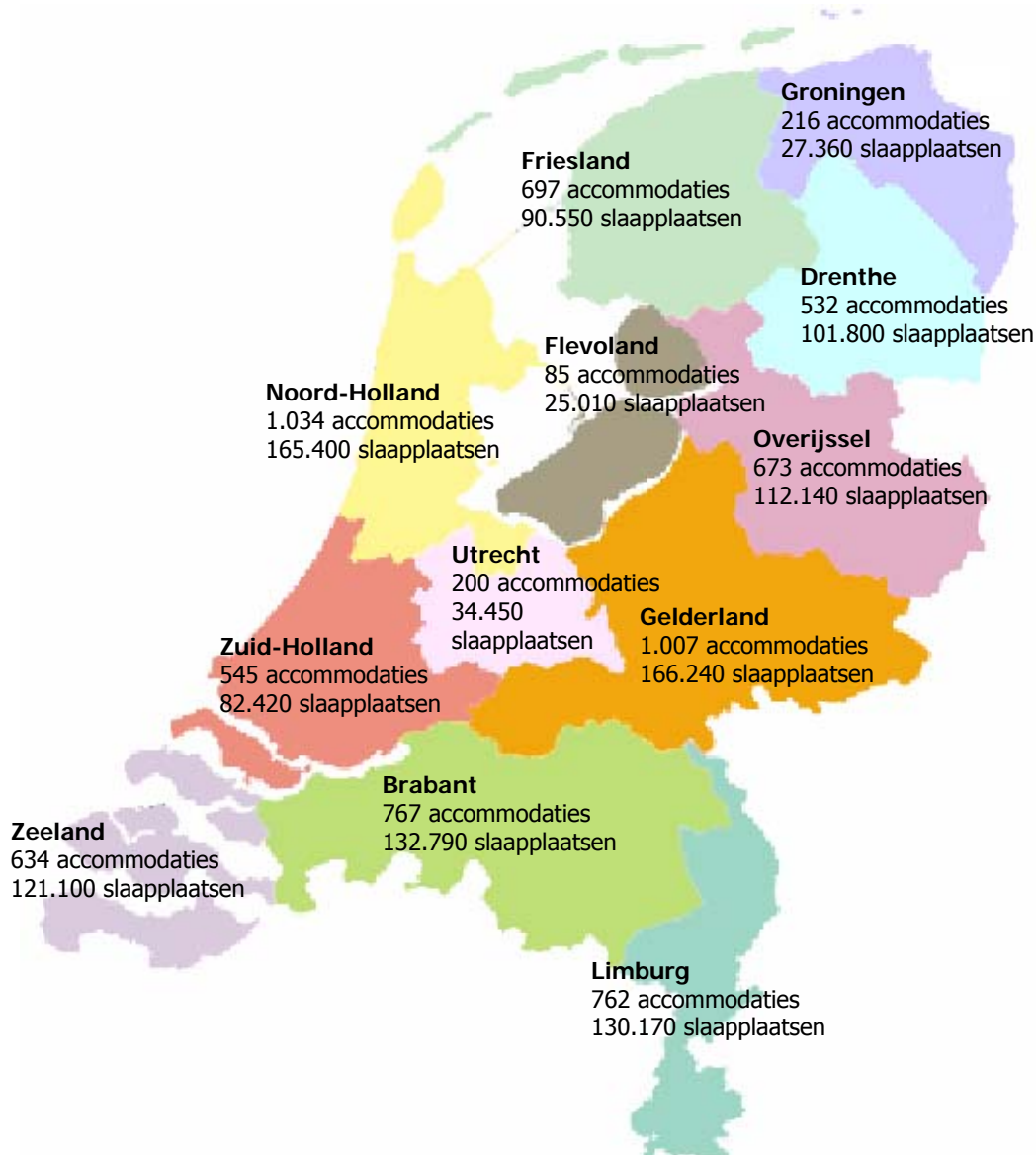

Bron: CBS

Zeeland doet haar naam eer aan. Het grootste gedeelte van de provincie bestaat uit agrarisch terrein en buitenwater. Samen goed voor 82%. Opvallend is het kleine aandeel 'Recreatief terrein' waaronder dagrecreatief terrein en de ruimte voor verblijfsaccommodatie vallen. Bijna 10% van de totale oppervlakte die in Nederland in gebruik is voor verblijfsrecreatie bevindt zich in Zeeland. Alleen Gelderland, Brabant en Overijssel bieden wat dat betreft meer.

Verblijfsaccommodaties

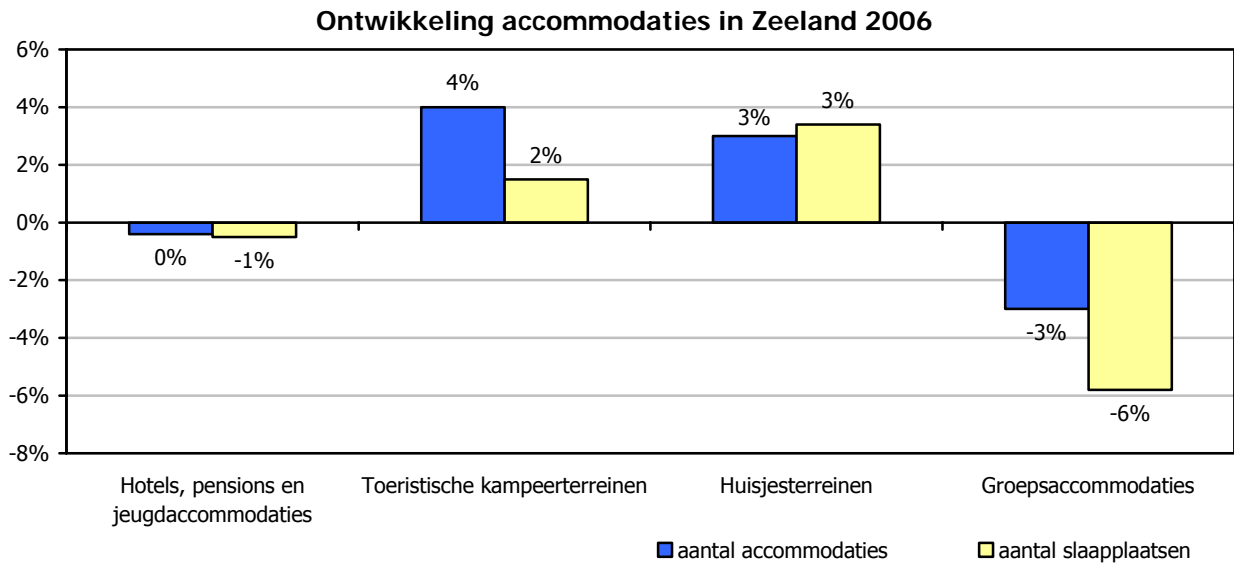
Het CBS registreert het aantal toeristische accommodaties in Nederland. Inbegrepen zijn hotels, pensions en jeugdaccommodaties (≥ 5 slaapplekken), kampeerterrinen met toeristische verhuur, huisjescomplexen met toeristische verhuur en groepsaccommodaties (allen ≥ 20 slaapplekken). Bedrijven die meerdere accommodatievormen bieden, worden meerdere malen geteld. Vaste standplaatsen op campings, tweede woningen, jachthavens en overige accommodatievormen worden niet in de CBS-registratie meegenomen. Hoewel de CBS-registratie niet volledig is, is het de enige gegevensbron waarbij het accommodatieaanbod binnen Nederland kan worden vergeleken. Daarom hier een overzicht van het aantal toeristische accommodaties en slaapplekken per provincie.

Bron: CBS

Zeeland telt volgens de CBS-registratie 634 toeristische accommodaties met in totaal 121.100 slaapplekken. Hiermee is Zeeland na Noord-Holland, Gelderland, Brabant, Limburg en Overijssel de provincie met de meeste accommodaties. Voor wat betreft het aantal slaapplekken neemt Zeeland een vijfde positie in; na Gelderland, Noord-Holland, Brabant en Limburg.

De volgende grafiek toont de ontwikkeling van het toeristische accommodatieaanbod in Zeeland.

Het aantal hotels, pensions en jeugdaccommodaties bleef nagenoeg gelijk. Net zoals het aantal slaapplekken en dus ook het gemiddeld aantal bedden per accommodatie (40). Ook landelijk is er nauwelijks sprake van schaalvergroting: het gemiddeld aantal slaapplekken per accommodatie steeg slechts met 2 bedden naar 63. Landelijk zijn de hotels dus gemiddeld groter dan in Zeeland.

Kijkend naar de kampeerterreinen is er een positieve ontwikkeling gaande: zowel het aantal terreinen als het aantal standplaatsen stijgt. Landelijk is er eveneens een stijging waar te nemen van het aantal terreinen. Echter, het aantal standplaatsen neemt af. Het betekent minder toeristische standplaatsen per kampeertrein. Dit is een ontwikkeling die al jaren zichtbaar is. Deels te verklaren door de verdere opkomst van kleinschalige campings zoals het kamperen bij de boer. Een andere verklaring ligt in de strengere regelgeving enerzijds en kwaliteitsverbetering anderzijds. Campings moeten vanwege brandveiligheidseisen een minimale afstand tussen kampeerplaatsen bewaren, waardoor er meer ruimte nodig is per standplaats. Daarnaast vraagt de consument om meer ruimte op de kampeerplaats, vaak gepaard met een wens om meer voorzieningen op de camping, waarvoor ook ruimte nodig is. Om aan de regels te voldoen en om aan de wensen van de consument tegemoet te komen, moet een camping haar kampeerplaatsen vergroten, ondanks het feit dat de totale oppervlakte van de camping niet toeneemt. Hierdoor gaan standplaatsen verloren, hetgeen ten koste van gaat van de toeristische kampeercapaciteit in een regio.

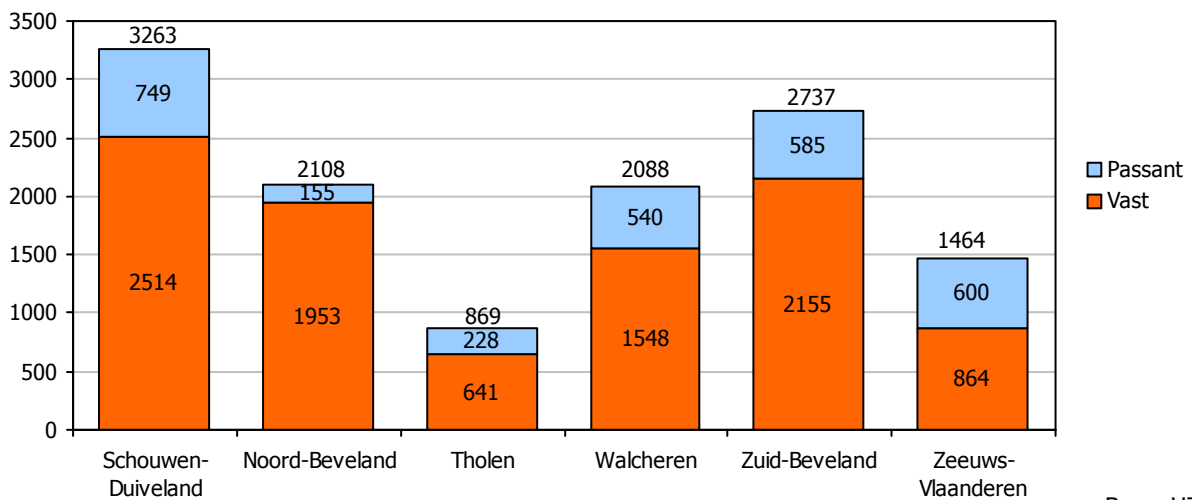
Het aantal huisjesterreinen groeit door, zowel in Zeeland als landelijk. De groepsaccommodaties nemen in aantal af, ook het aantal bedden daalt. Deze trend is ook landelijk te zien. Ook bij de groepsaccommodaties is sprake van een kwaliteitsslag, waarbij het aantal bedden per accommodatie afneemt. Dit is tevens een landelijke trend. De groepsaccommodaties profiteren van de trend 'het nieuwe groepsgevoel' waarbij mensen meer gezamenlijk - in grotere groepen van familie of vrienden - uitstapjes en vakanties ondernemen.

Jachthavens en watersportverenigingen in Zeeland

CBS registreert alleen de toeristische accommodaties, zoals op de voorgaande pagina's beschreven. Ligplaatsen worden door CBS niet geregistreerd, daarom aanvullend aandacht voor het aanbod van ligplaatsen in Zeeland, gebaseerd op een eigen inventarisatie vanuit het kenniscentrum van de Hogeschool Zeeland (2006). Deze inventarisatie is nog niet volledig, maar geeft een goede indruk van de omvang en het belang van watersport voor Zeeland. De grootte van de bedrijven is gebaseerd op de eigen opgave.

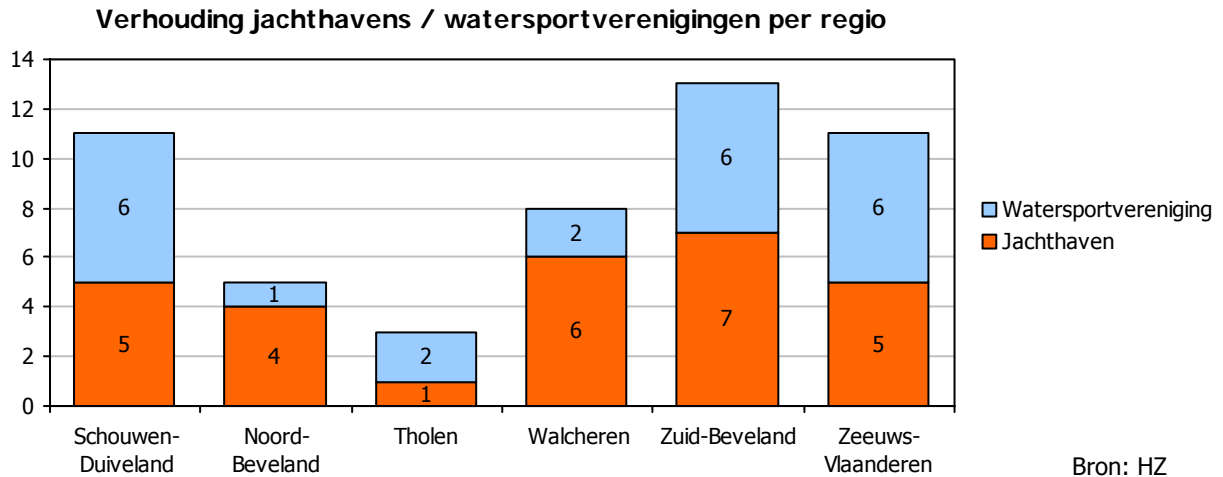
Zeeland heeft ruim 12.500 ligplaatsen in jachthavens of bij watersportverenigingen. Ongeveer een kwart hiervan zijn passantenplaatsen, de overige 75% bestaat uit vaste ligplaatsen. Schouwen-Duiveland is met een totaal van 3263 ligplaatsen de belangrijkste regio, wat te verklaren valt door de ligging tussen 2 belangrijke watersportgebieden: het Grevelingenmeer en de Oosterschelde. Zuid-Beveland is met 2737 ligplaatsen een goede tweede doordat de regio zowel watersporters op het Veerse Meer als op de Oosterschelde bedient.

Aantal ligplaatsen van jachthavens & watersportverenigingen per regio

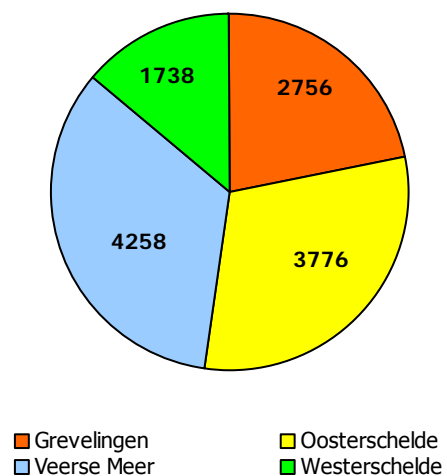
Bron: HZ

Hoewel het aantal jachthavens en watersportverenigingen in Zeeland elkaar redelijk in evenwicht houden (55% tegen 45%), zijn de meeste ligplaatsen te vinden bij jachthavens (72% tegen 28% bij watersportverenigingen). Zuid-Beveland telt met 13 stuks de meeste jachthavens en watersportverenigingen.

Het Veerse Meer heeft de meeste ligplaatsen in Zeeland, goed voor ruim 1/3 van alle ligplaatsen. Ook de Oosterschelde scoort met 30% van alle ligplaatsen hoog. Het Grevelingenmeer is in dit overzicht goed voor 22% van alle ligplaatsen. Dit wellicht iets lage percentage, wordt vooral veroorzaakt door het feit dat alleen Zeeuwse havens in het overzicht zijn opgenomen. Goeree-Overflakkee, met o.a. havens in Ouddorp en Herkingen, is niet meegeteld.

Aantal ligplaatsen per vaargebied

Vakantiegedrag van Nederlanders

In 2006 ging 80,5% van de Nederlandse bevolking minstens één keer op vakantie, in 2005 was dat nog 80,8%. Diegenen die in 2006 een vakantie ondernamen, gingen gemiddeld iets vaker dan in 2005: gemiddeld 2,6 keer per vakantieganger. Het totaal aantal vakanties kwam daarmee uit op 34,5 miljoen; zo'n 150.000 meer dan in 2005.

In eigen land of naar buitenland?

Nederland

- 53% van Nederlanders gaat minimaal 1x in eigen land op vakantie
- 17,8 miljoen vakanties
- 74% van alle korte vakanties (≤ 3 nachten) vindt plaats in eigen land
- bestedingen € 2,6 miljard

Buitenland

- 58% van Nederlanders gaat minimaal 1x naar buitenland op vakantie
- 16,8 miljoen vakanties
- 74% van alle lange vakanties (≥ 8 nachten) vindt plaats in het buitenland
- bestedingen € 10,4 miljard

Bron: CVO

Vakanties in het buitenland

In 2006 zijn in totaal zo'n 16,8 miljoen buitenlandse vakanties ondernomen; een daling van ruim 300.000 vakanties ten opzichte van 2005. Ondanks een lichte daling blijft Frankrijk met 2,7 miljoen vakanties de meest bezochte vakantiebestemming voor de Nederlanders. Duitsland volgt op korte afstand met 2,6 miljoen vakanties.

Top-10 buitenlandse bestemmingen		
1. Frankrijk	2.720.000	16%
2. Duitsland	2.570.000	15%
3. België	1.930.000	12%
4. Spanje	1.550.000	9%
5. Oostenrijk	1.160.000	7%
6. Italië	870.000	5%
7. Griekenland	650.000	4%
8. Turkije	640.000	4%
9. Groot-Brittannië	640.000	4%
10. Zwitserland	350.000	2%
<i>Overige bestemmingen</i>		
- binnen Europa	2.010.000	12%
- buiten Europa	1.670.000	10%
Totaal	16.760.000	100%

Bron: CVO

De belangrijkste groeier van de afgelopen jaren - Turkije - liet een opvallende daling zien: 350.000 vakanties werden er minder ondernomen. De negatieve berichtgeving in combinatie met de geringe binding tussen vakantieganger en Turkije vormen de verklaring. Opmerkelijk was verder de groei van het aantal intercontinentale vakanties. In totaal werden bijna 1,7 miljoen vakanties buiten Europa doorgebracht, wat een record is.

Vakanties in eigen land

In 2006 brachten Nederlanders 17,8 miljoen vakanties door in eigen land, 3% meer dan in 2005. Hierbij werden 95,7 miljoen overnachtingen gemaakt, 6% minder dan in 2005.

Jaar	aantal vakanties	aantal vakantie-overnachtingen
2002	18.710.000	108.874.000
2003	18.091.000	100.788.000
2004	17.979.000	101.350.000
2005	17.314.000	95.651.000
2006	17.794.000	98.317.000

Bron: CVO

Onderstaande kaart toont het aantal vakanties en overnachtingen per provincie.

Bron: CVO

Gelderland is - evenals in voorgaande jaren - de populairste binnenlandse bestemming. Zeeland staat 7^e qua aantal vakanties en 6^e qua aantal overnachtingen. Het aantal vakanties in Zeeland steeg met 3% en het aantal vakantie-overnachtingen met 9%.

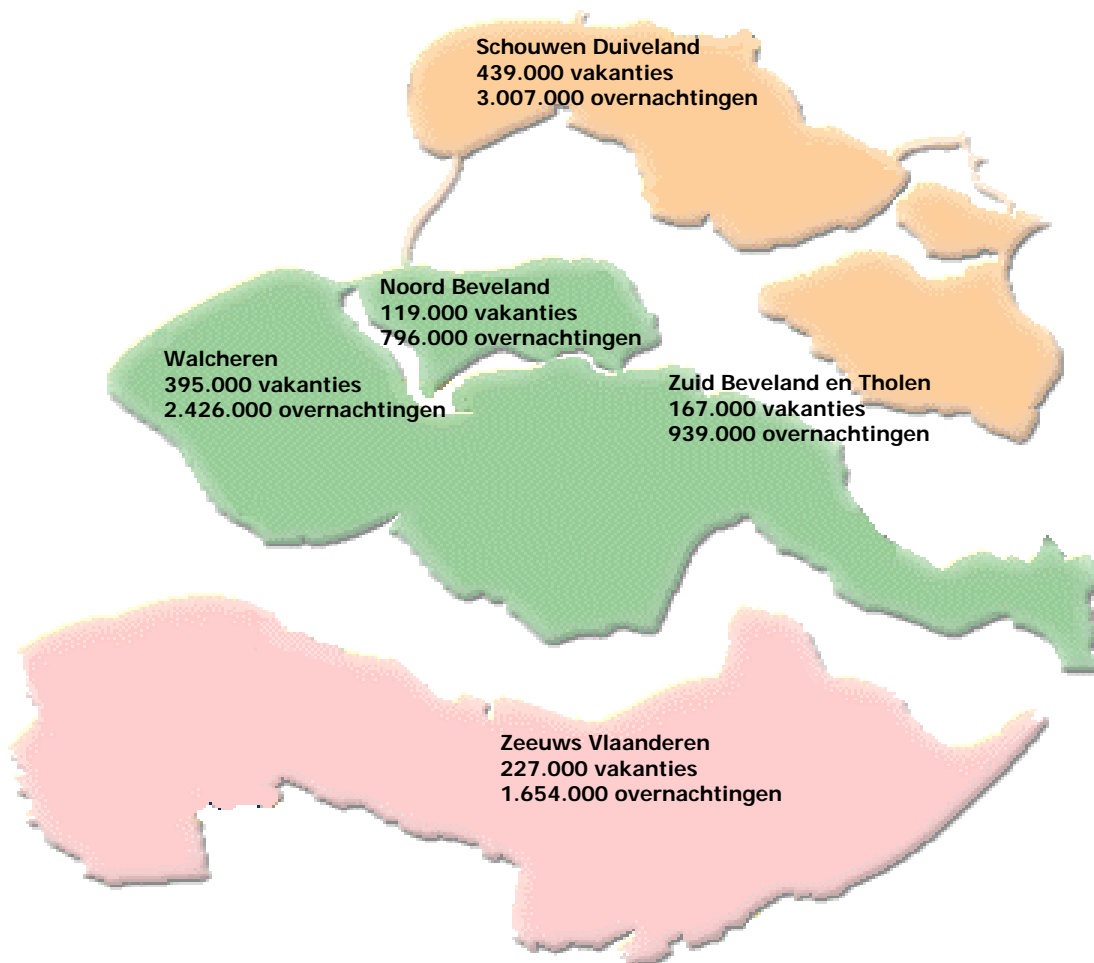
Zeeland op de binnenlandse vakantiemarkt

Sinds 1990 is het binnenlands toerisme in Nederland vrij gelijkmatig gegroeid naar een maximum van 18,7 miljoen vakanties in 2002. Tussen 2002 en 2005 is het aantal binnenlandse vakanties licht teruggelopen. In 2006 is weer sprake van een lichte stijging. Er worden 17,8 miljoen vakanties geregistreerd. Ook het aantal vakantieovernachtingen laat in 2006 een lichte stijging zien.

Voor Zeeland was de ontwikkeling van het aantal vakanties grillig, gekenmerkt door sterke stijgingen en dalingen. In 2005 bedroeg het aantal vakanties van Nederlanders in Zeeland 1,3 miljoen, een afname van 30% ten opzichte topjaar 2001 jaar en nog slechts 7% meer dan in het basisjaar 1990. Het aantal vakanties in 2006 stijgt voorzichtig weer met 3%.

Het aantal overnachtingen in Zeeland ontwikkelt zich met minder uitersten. Topjaar was 2003 met 12,1 miljoen overnachtingen. Echter, in de twee daaropvolgende jaren is het aantal overnachtingen gedaald tot 8,1 miljoen in 2005. Een daling tot onder het niveau van basisjaar 1990. Positief is 2006 waar weer een lichte stijging waar te nemen is van 9%.

Binnenlands toerisme in de Zeeuwse regio's 2006

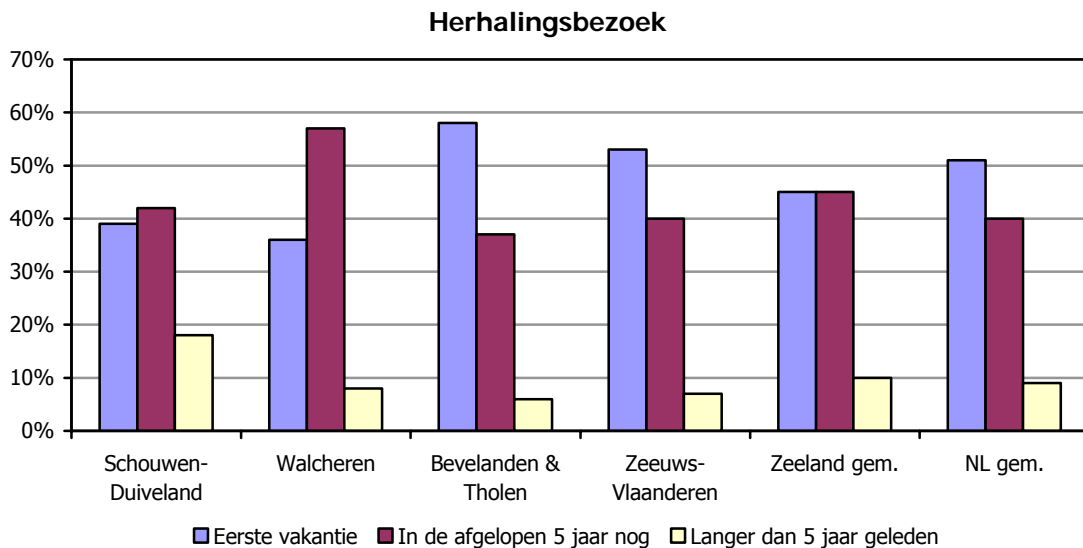

Bron: CVO

	Aantal vakanties			Aantal vakantie-overnachtingen		
	<i>Zeeland</i>	<i>Nederland</i>	<i>Aandeel Zeeland in NL</i>	<i>Zeeland</i>	<i>Nederland</i>	<i>Aandeel Zeeland in NL</i>
2002	1.681.000	18.710.000	9,0%	11.394.000	108.874.000	10,5%
2003	1.754.000	18.091.000	9,7%	12.133.000	100.788.000	12,0%
2004	1.559.000	17.979.000	8,7%	10.617.000	101.350.000	10,5%
2005	1.304.000	17.314.000	7,5%	8.081.000	95.651.000	8,4%
2006	1.347.000	17.794.000	7,6%	8.822.000	98.317.000	9,0%

Bron: CVO

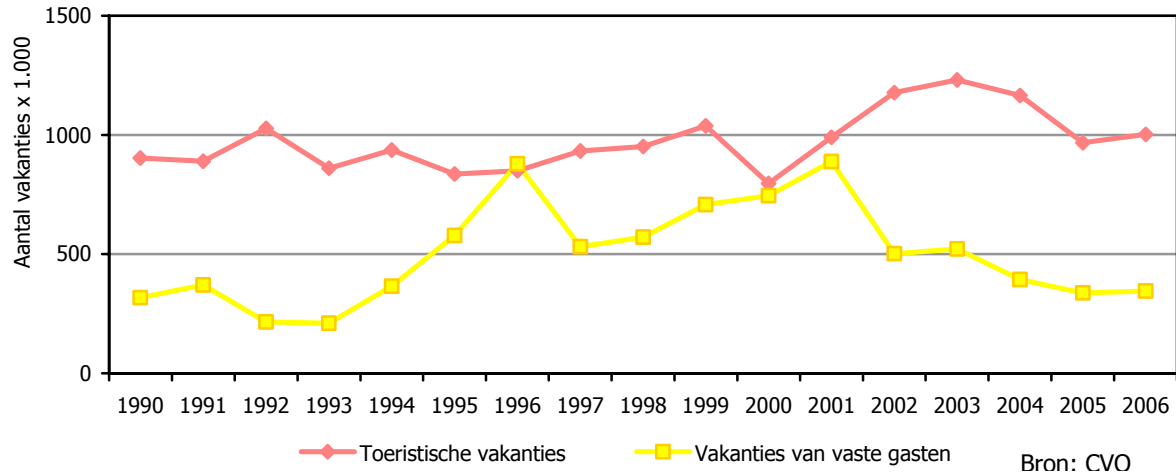
Van de 1,34 miljoen vakanties die in Zeeland worden doorgebracht, gaat het bij 345.000 vakanties om vaste gasten: mensen met een eigen accommodatie in Zeeland. Ruim 1 miljoen vakanties betreft dus toeristen. 55% van hen was al eerder in Zeeland op vakantie geweest, voor 45% was dit dus de eerste vakantie in Zeeland. Landelijk gezien ligt het herhalingsbezoek lager: 49%.

Bron: CVO

Toeristische vakanties vs. vakanties van vaste gasten

Onderstaand diagram toont de ontwikkeling van het aantal vakanties van Nederlanders in Zeeland, verdeeld naar toeristische vakanties en vakanties van vaste gasten. Vaste gasten zijn mensen met een eigen accommodatie op een vaste locatie, zoals een stacaravan, een seizoensplaats op een camping, een tweede woning of een boot op een vaste ligplaats.

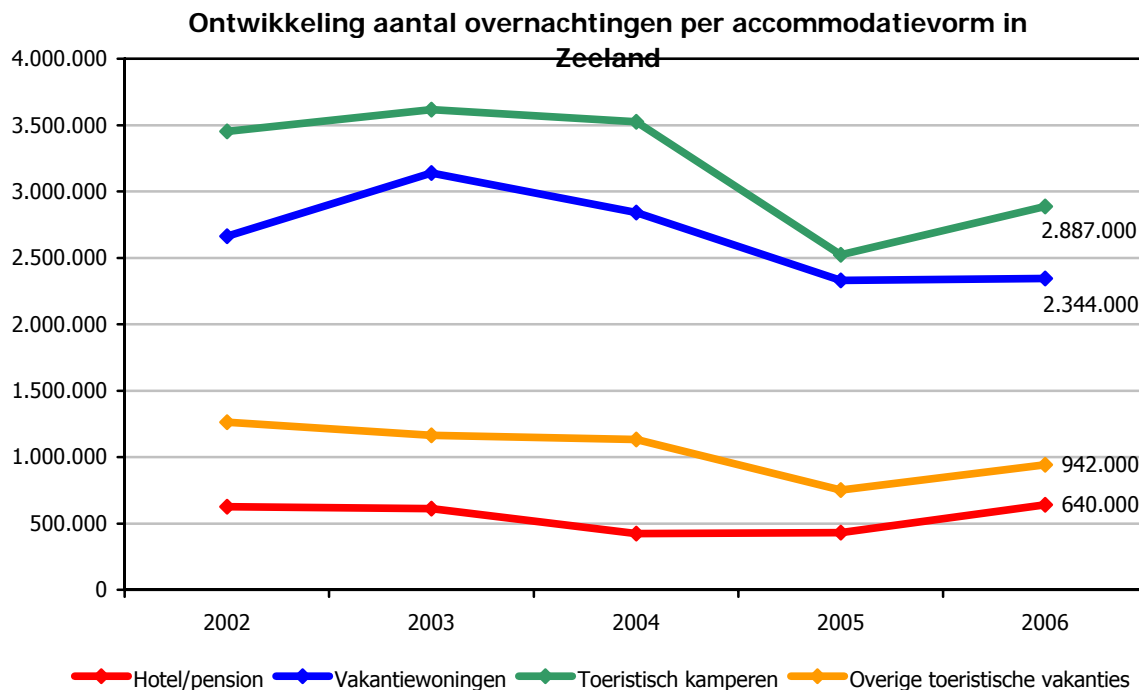
Ontliep het aantal toeristische vakanties en vakanties van vaste gasten elkaar niet veel in de eerste twee jaar van dit decennium, de laatste jaren is de verhouding juist extreem veranderd; 2/3 toeristische vakanties ten opzichte van 1/3 vakanties op vaste standplaatsen. In absolute aantallen viel verder vooral de grote daling op van het aantal toeristische vakanties in 2005: 200.000 vakanties minder dan in 2004. 2006 is iets positiever gestemd. Er werden weer 35.000 meer toeristische vakanties geboekt en ook het aantal vakanties van vaste gasten steeg licht met 8000 boekingen.

Toch is het aantal vaste gasten relatief stabiel, de locatie van een stacaravan of tweede woning ligt immers voor vele jaren achtereen vast. Het aantal vaste gasten verandert dus niet zozeer, maar het aantal vakanties dat zij in hun accommodatie doorbrengen wel. Elke keer dat een vaste gast minimaal één nacht verblijft in zijn eigen vakantie-accommodatie wordt geteld als vakantie. In 2006 brachten vaste gasten in Zeeland gemiddeld 5 vakanties in hun accommodatie door, in 2000 waren dat nog gemiddeld er nog 9.

In dit rapport wordt vooral ingegaan op de toeristische vakanties, de vakanties van vaste gasten worden in een afzonderlijk hoofdstuk beschreven.

Accommodatiekeuze van Nederlandse toeristen in Zeeland

De toerist in Zeeland blijkt vooral te kiezen voor een kampeervakantie: 42% van alle toeristische overnachtingen in Zeeland in 2006 vond plaats op een camping. Terugkijkend op de afgelopen jaren trekt deze markt na een dip in 2005 weer aan. 2006 kende een stijging van 14%.

Bron: CVO

De vakantiewoning is de op een na belangrijkste accommodatievorm in Zeeland: 34% van alle overnachtingen in de provincie vindt plaats in een vakantiewoning. Als enige sector kende de vakantiewoning echter nauwelijks een stijging in 2006 (+1%). Landelijk nam het aantal overnachtingen in vakantiewoningen in het afgelopen jaar toe met 2%.

De groep overige toeristische vakanties is goed voor 14% van alle toeristische overnachtingen. Binnen deze groep vallen de volgende accommodatievormen: woning van een particulier, groepsaccommodatie, riviercruise, zeil- of motorboot, trekkershut etc. Het aantal toeristische overnachtingen in deze groep kende een grote groei in 2006, namelijk 25%.

Het toeristisch gebruik van hotels en pensions, waaronder overigens ook bed & breakfast-adressen gerekend worden, is in omvang de kleinste groep in Zeeland (9%). De stijgende lijn, begonnen in 2004, zet zich voort. Het aantal vakantieovernachtingen steeg in 2006 met 48% ten opzichte van 2005.

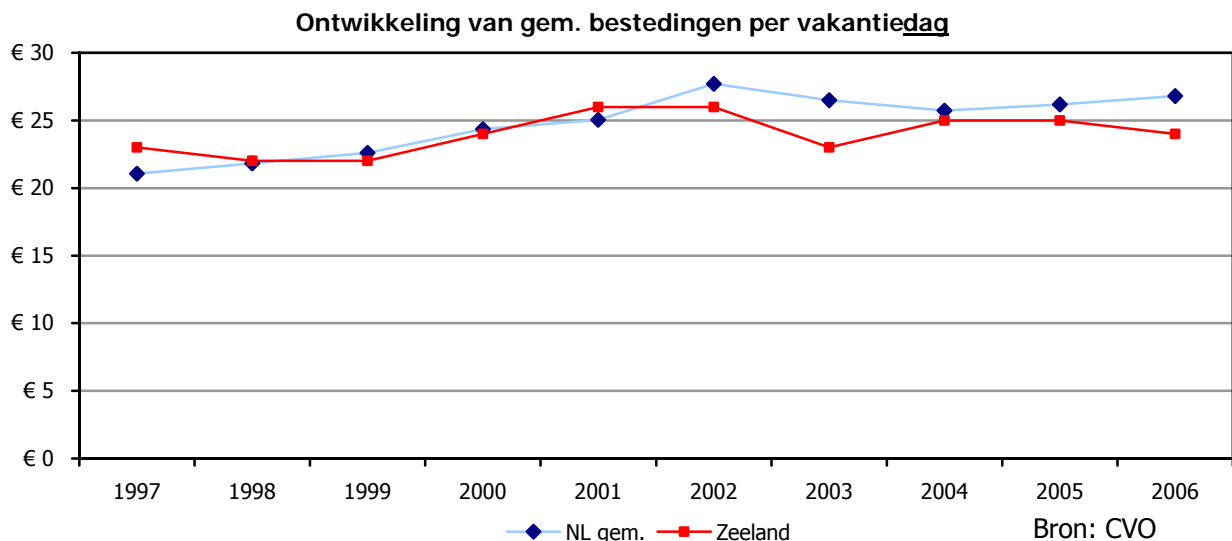
Later in dit rapport wordt per sector dieper ingegaan op de ontwikkelingen, het profiel van de gasten, vakantiekenmerken en bestedingen.

Toeristische bestedingen van Nederlandse vakantiegangers

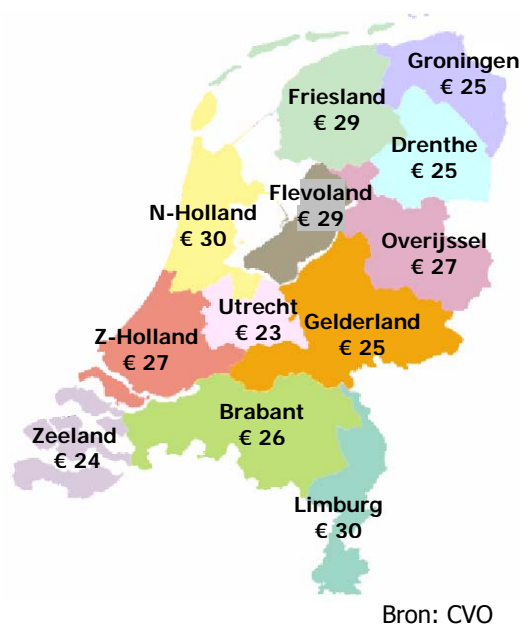
In Zeeland werd in 2006 € 186 miljoen besteed door Nederlandse vakantiegangers (excl. vaste gasten). Dit is 4% meer dan in 2005. De toename wordt vooral veroorzaakt door de toename van het aantal toeristische vakanties in Zeeland.

Onderstaand diagram toont de gemiddelde bestedingen per persoon per vakantiedag. De bestedingen per dag hebben in de afgelopen tien jaar een lichte fluctuerende beweging laten zien. Hierbij hield Zeeland altijd gelijk tred met Nederland. In 2006 daalden de bestedingen in Zeeland licht naar 24 euro per dag per persoon. Dit bedrag omvat alle uitgaven tijdens de vakantie, dus is inclusief de kosten van hun accommodatie, kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens een vakantie worden ondernomen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend. Let wel: het bedrag is per persoon, dus de kosten van bijvoorbeeld de accommodatie worden verdeeld over het reisgezelschap.

De accommodatiekeuze is natuurlijk sterk bepalend voor de hoogte van de bestedingen, deze samenhang wordt later in dit rapport nader toegelicht.

Met de gemiddelde bestedingen van € 24 per persoon per dag hoort Zeeland in de middenmoot. In Limburg en Noord-Holland zijn de bestedingen p.p.p.d. het hoogst, in Utrecht het laagst.

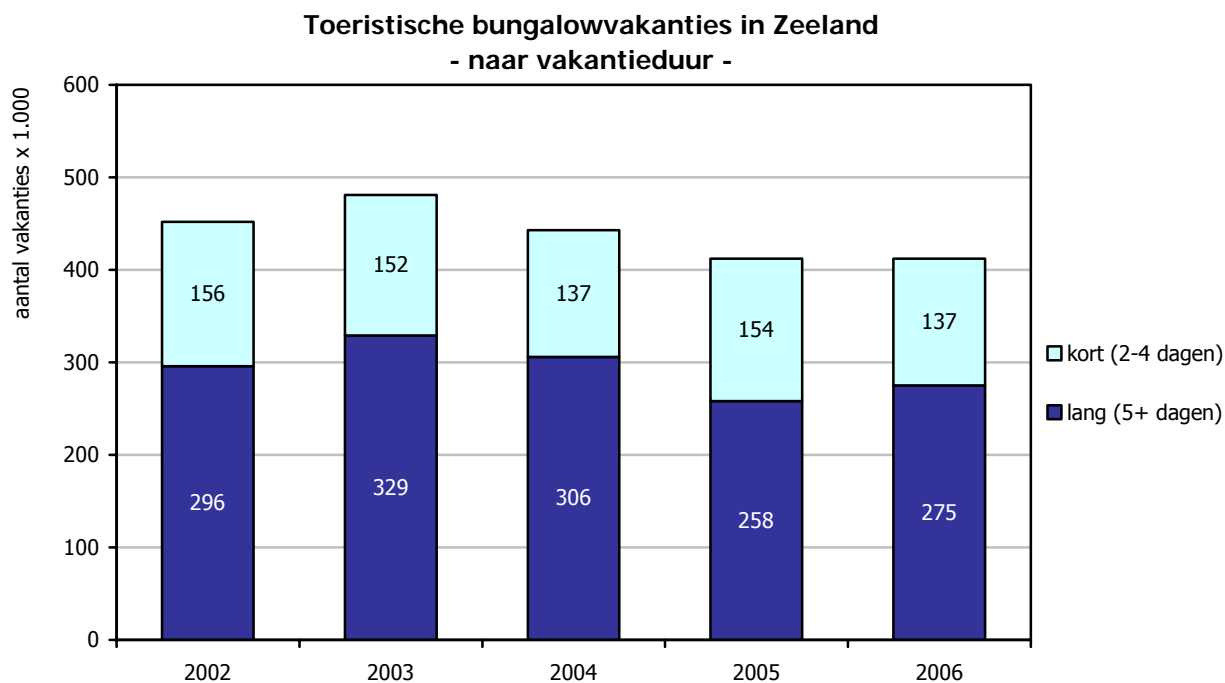
Binnenlandse vakanties in Zeeland: per sector

Vakantiewoningen

Zeeland heeft 22.700 slaapplekken in toeristisch verhuurde vakantiewoningen, verspreid over 70 terreinen. Limburg staat op de eerste plaats wat betreft het aantal binnenlandse vakanties in een vakantiewoning. Gelderland en Drenthe volgen op plaats 2 en 3, Zeeland staat in de middenmoot.

Aantal vakanties in vakantiewoningen

In 2006 werden 413.000 toeristische vakanties in Zeeuwse vakantiewoningen doorgebracht, een 1000 meer dan in het voorgaande jaar. De groei gold met name voor de middellange (+ 6%) en lange bungalowvakanties (+8%). Zeeland doet het hiermee iets beter dan de landelijke trend. Landelijk namen namelijk de lange bungalowvakanties slechts met 2% toe. De korte bungalowvakanties namen in groei af (- 11%). Hiermee scoort Zeeland onder het landelijk gemiddelde. Ook hier is namelijk een groei te constateren van 2%.

Bron: CVO

Spreiding over het jaar

Kijkend naar de spreiding van de toeristische bungalowvakanties over het jaar, valt op dat deze jaarrond worden ondernomen. Piekmomenten zijn er in mei (meivakantie, Hemelvaart), september en december (feestdagen). Langere bungalowvakanties worden vooral ondernomen in de vakantieperiodes: mei, juli, augustus september en oktober. Korte bungalowvakanties concentreren zich in maart, november en december.

Gebruikte informatiebron en boekingsgedrag

Nederlanders die een toeristische bungalowvakantie ondernemen in eigen land, zoeken in 48% van de gevallen vooraf informatie. Voor bungalowvakanties in Zeeland is dat 46%. Bij het inwinnen van informatie speelt internet een belangrijke rol: 75% gebruikt internet. Rechtstreeks contact met de accommodatieverschaffer is de meest voorkomende manier van informatie zoeken (34%). Binnen deze groep zoekt 68% rechtstreeks via de website van de accommodatieverschaffer.

15% van de vakanties in een Nederlandse vakantiewoning worden op de bonnefooi ondernomen, dus zonder boeking of reservering vooraf. In Zeeland is het percentage bungalowvakanties op de bonnefooi iets lager: 13%. In alle overige gevallen wordt de vakantiewoning vooraf gereserveerd.

Vakantiebestedingen

In Zeeland wordt tijdens toeristische vakanties in een vakantiewoning in totaal ruim € 72,4 miljoen uitgegeven. Dit bedrag omvat alle bestedingen van Nederlanders tijdens hun toeristische bungalowvakantie in Zeeland, dus inclusief de kosten van de vakantiewoning, kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend.

De totale kosten van een bungalowvakantie kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 26,-. Dit is €2 lager dan het landelijk gemiddelde.

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de Nederlander die op vakantie gaat in de Zeeuwse vakantiewoningen, wordt in onderstaande tabel een aantal persoonskenmerken genoemd.

HERKOMSTPROVINCIE	Zuid-Holland (21%) Brabant (17%) Gelderland (14%)																				
LEEFTIJD	<table border="1"><thead><tr><th>Leeftijd</th><th>Percentage</th></tr></thead><tbody><tr><td>0-5 jr</td><td>12%</td></tr><tr><td>6-14 jr</td><td>16%</td></tr><tr><td>15-18 jr</td><td>3%</td></tr><tr><td>19-24 jr</td><td>7%</td></tr><tr><td>25-29 jr</td><td>7%</td></tr><tr><td>30-39 jr</td><td>19%</td></tr><tr><td>40-49 jr</td><td>10%</td></tr><tr><td>50-64 jr</td><td>19%</td></tr><tr><td>65+ jr</td><td>7%</td></tr></tbody></table> <p>Bron: CVO</p>	Leeftijd	Percentage	0-5 jr	12%	6-14 jr	16%	15-18 jr	3%	19-24 jr	7%	25-29 jr	7%	30-39 jr	19%	40-49 jr	10%	50-64 jr	19%	65+ jr	7%
Leeftijd	Percentage																				
0-5 jr	12%																				
6-14 jr	16%																				
15-18 jr	3%																				
19-24 jr	7%																				
25-29 jr	7%																				
30-39 jr	19%																				
40-49 jr	10%																				
50-64 jr	19%																				
65+ jr	7%																				
GEZINSSAMENSTELLING	2-persoonshuishoudens > 35 jaar (36%) gezinnen met kinderen < 5 jaar (29%) gezinnen met kinderen 6-12 jaar (18%)																				

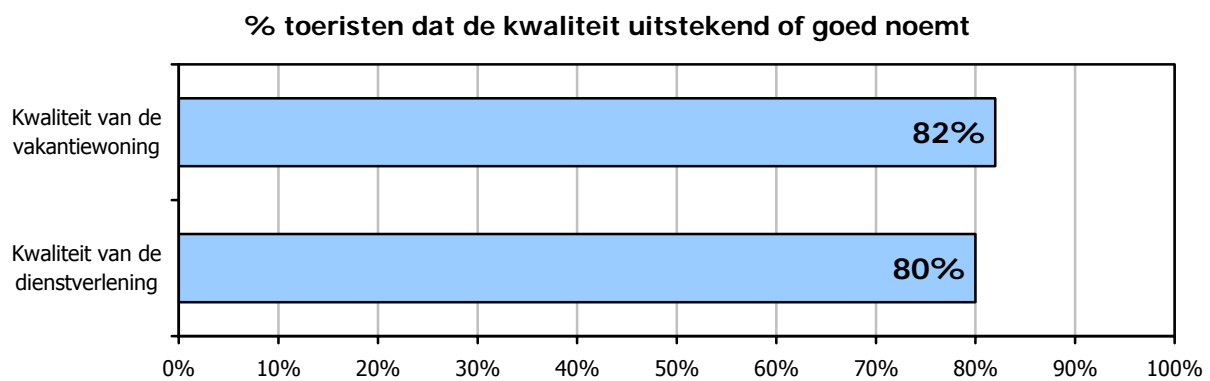
Ondernomen activiteiten

Tijdens een toeristisch verblijf in een Zeeuwse vakantiewoning worden de volgende activiteiten het meest ondernomen.

1. Wandeling maken	79%
2. Naar het strand	78%
3. Uit eten gaan (in restaurant)	68%
4. Zwemmen	58%
5. Funshoppen (winkelen voor plezier)	47%
6. Bezoek aan bezienswaardige gebouwen	30%
7. Bezoek aan natuurreservaat, natuurgebied	29%
8. Tochtje met de fiets	25%
9. Zonnebaden	14%
10. Uitgaan café, disco	11%

Opvallend is het lage aandeel gasten dat gaat zonnebaden: het gemiddelde aandeel bij alle toeristen in Zeeland is 26% tegen 14% bij bungalowgasten. Wat betreft de overige percentages is er weinig verschil wanneer er naar het totaal gekeken wordt.

Waardering voor de vakantie

Bron: CVO

De waardering voor de kwaliteit van de vakantiewoningen en de dienstverlening is in Zeeland iets hoger dan het landelijk gemiddelde (beide 79%)

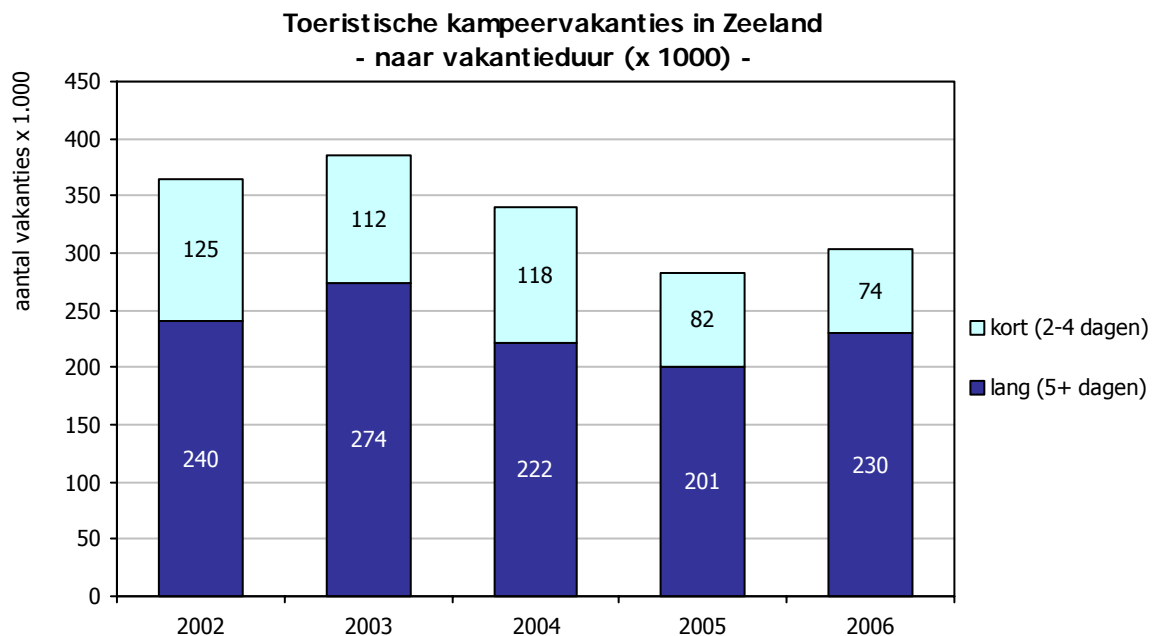
Toeristisch kamperen

Het kampeerproduct is belangrijk voor Zeeland; de provincie telt 304 kampeerbedrijven. In totaal goed voor 87.322 slaapplaatsen. Binnen Nederland heeft Zeeland het op twee na grootste aanbod van toeristische kampeerplaatsen. Kijkend naar het aantal toeristische kampeervakanties in de provincie, neemt Zeeland de tweede positie op de binnenlandse kampeermarkt in.

Aantal toeristische kampeervakanties

In 2006 werden 303.000 toeristische kampeervakanties in Zeeland doorgebracht, een lichte toename van 7% ten opzichte van 2005. Na de forse daling in 2005 (25%) lijkt deze markt weer uit het dal te klimmen. Vooral het aantal lange toeristische kampeervakanties nam in aantal toe (14%). Dit komt niet overeen met de landelijke trend, in heel Nederland loopt het aantal lange kampeervakanties namelijk terug. In Zeeland is juist een terugloop te zien in het aantal korte kampeervakanties (max. 4 dagen).

Bron: CVO

Type camping

79% van de toeristische kampeervakanties in Zeeland vindt plaats op een reguliere camping. 20% kampeert bij de boer en 1% kiest voor een andere kampeerlocatie, zoals natuurkampeerterreinen of iets anders.

Spreiding over het jaar

Kijkend naar de spreiding van de toeristische kampeervakanties over het jaar, is het kampeerseizoen duidelijk zichtbaar: in de maanden november t/m maart wordt niet of nauwelijks gekampeerd. Korte kampeervakanties worden gedurende het hele kampeerseizoen (april tot en met oktober) ondernomen, met pieken in de maanden juni en augustus. Lange kampeervakanties worden ook het gehele seizoen ondernomen maar zijn vooral terug te vinden tijdens de vakantieperiodes. Een extreem hoge piek is waar te nemen in de zomervakantieperiode (juli). 55% van alle lange vakanties tijdens het kampeerseizoen vindt in deze maand plaats, mede bepaald door de vroege bouwvakperiode van de regio Zuid in 2006. De maanden mei, juni en augustus verdelen voor het merendeel de rest van het aantal toeristische kampeervakanties.

Gebruikte informatiebron en boekingsgedrag

Nederlanders die een toeristische kampeervakantie ondernemen in eigen land, zoeken in 42% van de gevallen vooraf informatie. Voor kampeervakanties in Zeeland ligt dat iets lager, 35% gebruikt dan informatie vooraf. Bij het inwinnen van informatie speelt internet een belangrijke rol: 78% gebruikt internet. Als men op zoek gaat naar informatie, doet 77% dat rechtstreeks bij de camping. Via internet is dan meest gekozen weg: 59%. Via de telefoon staat op nummer 2, namelijk 32%.

29% van de toeristische kampeervakanties in Nederland worden op de bonnefooi ondernomen, dus zonder boeking of reservering vooraf. In Zeeland is het percentage kampeervakanties op de bonnefooi lager: 24%. In alle overige gevallen wordt de kampeerplaats vooraf gereserveerd.

Vakantiebestedingen

In Zeeland wordt tijdens toeristische kampeervakanties in totaal bijna € 60 miljoen uitgegeven. Dit bedrag omvat alle bestedingen van Nederlanders tijdens hun toeristische kampeervakantie in Zeeland, dus inclusief de kosten van de camping, kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend. De kosten van een gezinsvakantie kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 19. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit ligt namelijk op € 16.

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de Nederlander die een toeristische kampeervakantie onderneemt in Zeeland, wordt in onderstaande tabel een aantal persoonskenmerken genoemd.

HERKOMSTPROVINCIE	Brabant (31%) Zuid-Holland (20%) Limburg (11%)																				
LEEFTIJD	<table border="1"><caption>Leeftijdverdeling</caption><thead><tr><th>Leeftijd</th><th>Percentage</th></tr></thead><tbody><tr><td>0-5 jr</td><td>15%</td></tr><tr><td>6-14 jr</td><td>17%</td></tr><tr><td>15-18 jr</td><td>4%</td></tr><tr><td>19-24 jr</td><td>6%</td></tr><tr><td>25-29 jr</td><td>5%</td></tr><tr><td>30-39 jr</td><td>20%</td></tr><tr><td>40-49 jr</td><td>12%</td></tr><tr><td>50-64 jr</td><td>12%</td></tr><tr><td>65+ jr</td><td>9%</td></tr></tbody></table> <p>Bron: CVO</p>	Leeftijd	Percentage	0-5 jr	15%	6-14 jr	17%	15-18 jr	4%	19-24 jr	6%	25-29 jr	5%	30-39 jr	20%	40-49 jr	12%	50-64 jr	12%	65+ jr	9%
Leeftijd	Percentage																				
0-5 jr	15%																				
6-14 jr	17%																				
15-18 jr	4%																				
19-24 jr	6%																				
25-29 jr	5%																				
30-39 jr	20%																				
40-49 jr	12%																				
50-64 jr	12%																				
65+ jr	9%																				
GEZINSSAMENSTELLING	gezinnen met kinderen < 5 jaar (36%) 2-persoonshuishoudens 35 > (25%) gezinnen met kinderen 6-12 jaar (21%)																				

Ondernomen activiteiten

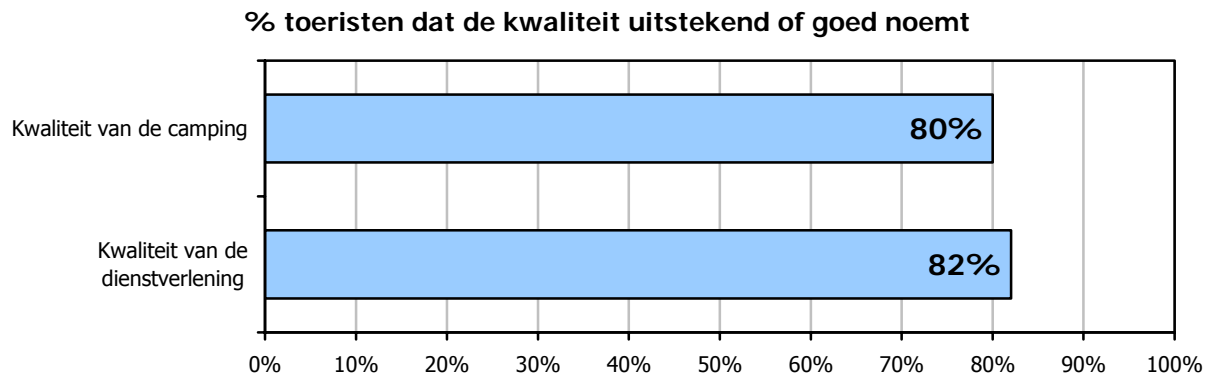
Tijdens een toeristische kampeervakantie in Zeeland worden de volgende activiteiten het meest ondernomen.

1. Bezoek aan strand	84%
2. Uit eten gaan (in restaurant)	73%
3. Zwemmen	71%
4. Wandeling maken	65%
5. Tochtjes met de auto	63%
6. Funshoppen (winkelen voor plezier)	54%
7. Zonnebaden	50%
8. Tochtjes met de fiets	48%
9. Bezoek aan natuurreservaat/ natuurgebied	25%
10. Bezoek aan bezienswaardige gebouwen	23%

Een bezoek brengen scoort hoog onder de toeristische kampeerders; 84% tegen 76% bij de gemiddelde toerist in Zeeland. Ook zwemmen scoort opvallend hoog; 71% tegen 56%. Daarnaast blijkt dat de toeristische kampeerder hoog scoort op zonnebaden. De gemiddelde toerist in Zeeland scoort daar namelijk 'slechts' 26% op.

Als laatste valt op het grote aantal fietsers bij de toeristische kampeerders: 48% tegen 33% bij de gemiddelde toerist in Zeeland.

Waardering voor de vakantie

Bron: CVO

De waardering voor de kwaliteit van de camping en de dienstverlening is in Zeeland duidelijk hoger dan het landelijk gemiddelde (resp. 51% en 50%).

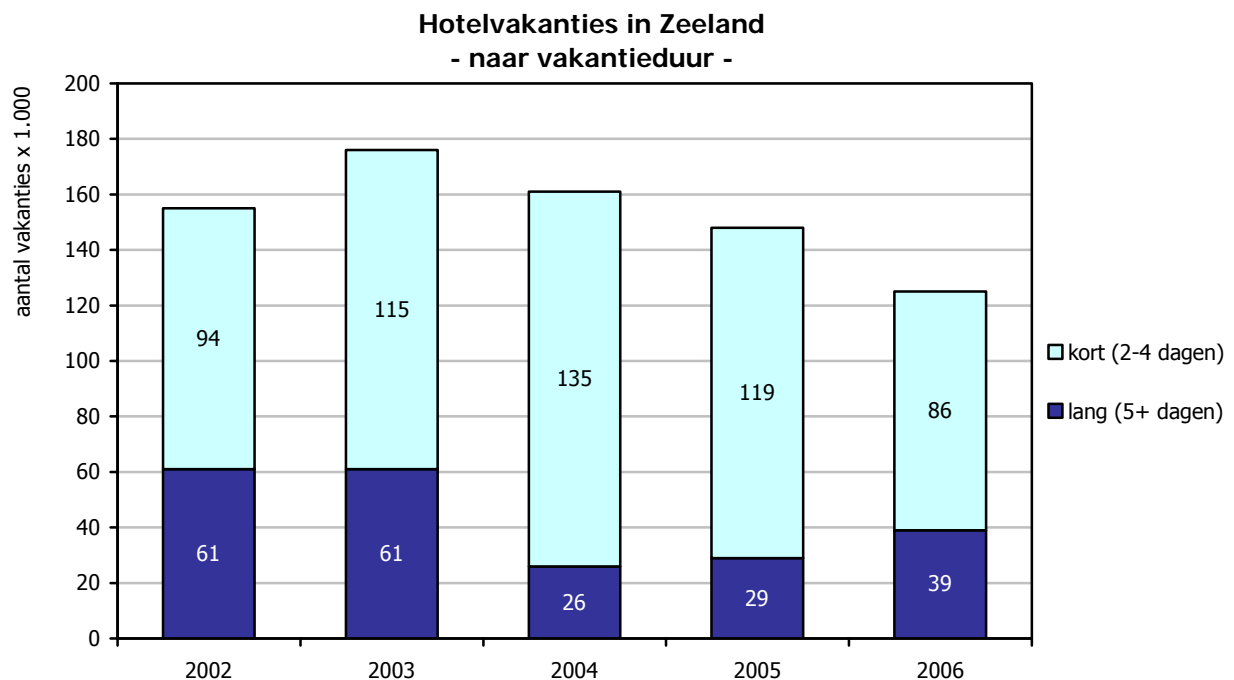
Hotels

Het Zeeuwse hotelproduct telt bijna 231 hotels, pensions en bed & breakfastaccommodaties met 4403 kamers. Zeeland is een kleintje binnen de Nederlandse hotel markt. Zij neemt een 8^e plaats in wat betreft het aantal kamers en een 6^e plaats wat betreft het aantal slaapplekken.

Aantal hotelvakanties

In 2006 werden namelijk 125.000 hotelvakanties in Zeeland doorgebracht, 16% minder dan in het voorgaande jaar. De dalende lijn is reeds sinds 2003 zichtbaar. De daling zit hem vooral in de korte vakanties (2-4 dagen). Landelijk groeit het aantal korte en lange hotelvakanties. Het aantal hotelovernachtingen stijgt daarentegen wel zeer duidelijk (+ 48%).

Bron: CVO

Spreiding over het jaar

De hotelvakanties zijn redelijk goed verspreid over het jaar. Juni is het meest geliefd, gevolgd door oktober en februari. November, januari, maart en september zijn het minst populair voor een toeristisch hotelverblijf in een Zeeuws hotel (2006).

Gebruikte informatiebron en boekingsgedrag

Nederlanders die een hotelvakantie ondernemen in eigen land, zoeken in 47% van de gevallen vooraf informatie. Voor hotelvakanties in Zeeland ligt dat lager, 40% zoekt informatie vooraf. Het merendeel wint dus geen informatie in! Bij het inwinnen van informatie speelt internet een belangrijke rol: 65% gebruikt internet. Als men op zoek gaat naar informatie, doet ruim de helft (54%) dat rechtstreeks bij het hotel.

6% van de hotelvakanties in Nederland worden op de bonnefooi ondernomen, dus zonder boeking of reservering vooraf. In Zeeland is het percentage hotelvakanties op de bonnefooi duidelijk lager, slechts 2% vertrekt op de bonnefooi. In alle overige gevallen wordt de hotelkamer vooraf gereserveerd.

Vakantiebestedingen

In Zeeland wordt tijdens hotelvakanties in totaal ruim € 26 miljoen uitgegeven. Dit bedrag omvat alle bestedingen van Nederlanders tijdens hun hotelvakantie in Zeeland, dus inclusief de kosten van de hotelkamer, kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend.

De totale kosten van een hotelvakantie kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 34. Het landelijk gemiddelde is € 49. Zeeland zit hier duidelijk een stuk onder.

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de Nederlander die op vakantie gaat in de Zeeuwse hotels, wordt in onderstaande tabel een aantal persoonskenmerken genoemd.

HERKOMSTPROVINCIE	Noord-Brabant (28%) Gelderland (12%) Limburg (12%)
LEEFTIJD	<p>Bron: CVO</p>
GEZINSSAMENSTELLING	2-persoonshuishoudens > 35 jaar (60%) gezinnen met kinderen 6-12 jaar (14%) 2-persoonshuishoudens < 35 jaar (12%)

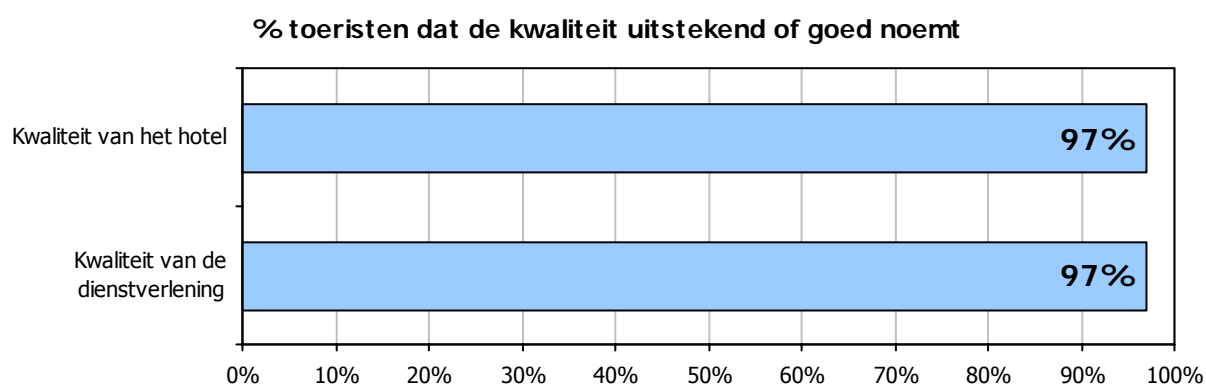
Ondernomen activiteiten

Tijdens een hotelvakantie in Zeeland worden de volgende activiteiten het meest ondernomen.

1. Uit eten gaan (in restaurant)	76%
2. Wandelingen maken	71%
3. Tochtjes met de auto	68%
4. Bezoek aan het strand	57%
5. Bezoek aan bezienswaardige gebouwen	46%
6. Funshopping (winkelen voor plezier)	40%
7. Tochtjes met de fiets	22%
8. Bezoek aan natuurreserveaat/ natuurgebied	21%
9. Zwemmen	17%
10. Bezoek aan museum, oudheidkamer	16%

Een bezoek aan het strand scoort relatief laag onder de Zeeuwse hotelgasten. De gemiddelde Zeeuwse toerist gaat veel vaker naar het strand (76%). Ook het zwemmen scoort laag (17%). Deze activiteit is bij de andere toeristen in Zeeland veel populairder (56%).

Waardering voor de vakantie

Bron: CVO

De waardering voor de kwaliteit van het hotel en de dienstverlening is in Zeeland iets hoger dan het landelijk gemiddelde (resp. 93% en 94%).

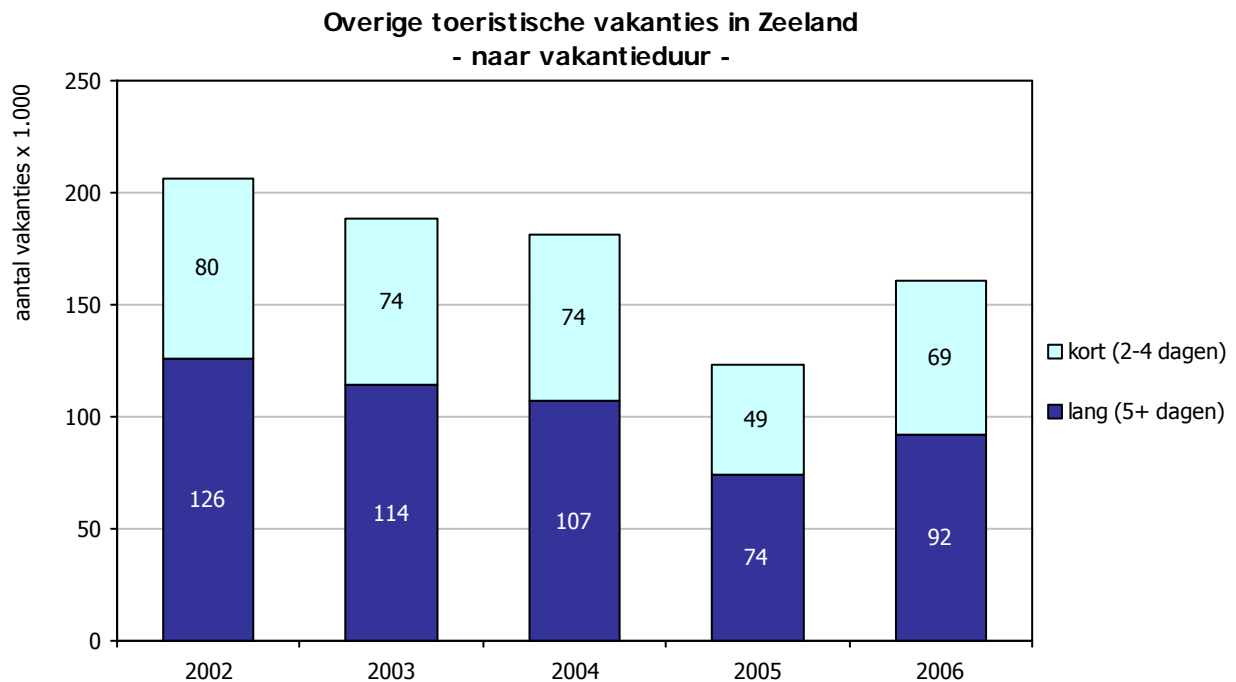
Uit het themarapport "Binnenlandse zakelijke reizen" van het ContinuVakantieOnderzoek (2007) blijkt dat niet alleen het toeristisch gebruik van hotels toeneemt, maar ook het zakelijk gebruik van hotels. In 2006 werd er tijdens 157.000 zakenreizen van Nederlanders in een Zeeuws hotel overnacht: 13% meer dan in 2004. En dan zijn gasten uit het buitenland nog niet meegerekend. Al met al ontwikkelt de Zeeuwse hotelmarkt zich redelijk positief.

Overige toeristische vakanties

De groep overige toeristische vakanties omvat de volgende accommodatievormen: woning van een particulier, groepsaccommodatie, riviercruise, zeil- of motorboot, trekkershut et cetera.

Aantal overige toeristische vakanties

In 2006 werden 160.000 overige toeristische vakanties in Zeeland doorgebracht, 31% meer dan in het voorgaande jaar. Ook het aantal overnachtingen steeg sterk (+ 25%). Het aantal varieert sterk, de groep accommodatievormen is immers ook zeer divers van aard.

Bron: CVO

Spreiding over het jaar

De spreiding van de overige toeristische vakanties over het jaar is matig. Het merendeel (48%) vindt plaats in de maanden juli, augustus en juni. De korte vakanties vinden vooral plaats in juni, de lange vakanties vooral in juli.

Gebruikte informatiebron en boekingsgedrag

Nederlanders die een overige toeristische vakantie ondernemen in eigen land, zoeken in 27% van de gevallen vooraf informatie. Voor vakanties in Zeeland ligt dat hoger, 37% gebruikt informatie vooraf. Bij het inwinnen van informatie speelt internet een belangrijke rol: 52% gebruikt internet. Dit is echter lager dan bij andere accommodatievormen. Als men op zoek gaat naar informatie, doet de helft dat rechtstreeks bij de accommodatie.

49% van de overige toeristische vakanties in Nederland worden op de bonnefooi ondernomen, dus zonder boeking of reservering vooraf. In Zeeland is het percentage vakanties op de bonnefooi iets lager: 45%. In alle overige gevallen wordt de accommodatie vooraf gereserveerd. Vandaar dat er waarschijnlijk ook vaak informatie gewonnen wordt via de VVV. Naast het directe contact met de accommodatieverschaffer staat de VVV namelijk op de tweede plaats als belangrijkste informatiebron.

Vakantiebestedingen

In Zeeland wordt tijdens overige toeristische vakanties in totaal ruim € 27 miljoen uitgegeven. Dit bedrag omvat alle bestedingen van Nederlanders tijdens hun verblijf in Zeeland, dus inclusief de kosten van de accommodatie, kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend. De totale kosten van een vakantie kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 25. Het landelijk gemiddelde is € 23.

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de Nederlander die op vakantie gaat in de overige toeristische accommodaties in Zeeland, hieronder een aantal persoonskenmerken genoemd.

HERKOMSTPROVINCIE	Zuid-Holland (30%) Brabant (29%) Limburg (11%)																				
LEEFTIJD	<table border="1"> <caption>Leeftijdverdeling</caption> <thead> <tr> <th>Leeftijd</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0-5 jr</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>6-14 jr</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>15-18 jr</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>19-24 jr</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>25-29 jr</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>30-39 jr</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>40-49 jr</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>50-64 jr</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>65+ jr</td> <td>24%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Bron: CVO</p>	Leeftijd	Percentage	0-5 jr	11%	6-14 jr	19%	15-18 jr	1%	19-24 jr	5%	25-29 jr	5%	30-39 jr	10%	40-49 jr	6%	50-64 jr	19%	65+ jr	24%
Leeftijd	Percentage																				
0-5 jr	11%																				
6-14 jr	19%																				
15-18 jr	1%																				
19-24 jr	5%																				
25-29 jr	5%																				
30-39 jr	10%																				
40-49 jr	6%																				
50-64 jr	19%																				
65+ jr	24%																				
GEZINSSAMENSTELLING	gezinnen met kinderen 0 - 5 jaar (30%) 2-persoonshuishoudens > 35 jaar (28%) gezinnen met kinderen 6 – 12 jaar (23%)																				

Ondernomen activiteiten

Tijdens een overige toeristische vakantie in Zeeland worden de volgende activiteiten het meest ondernomen.

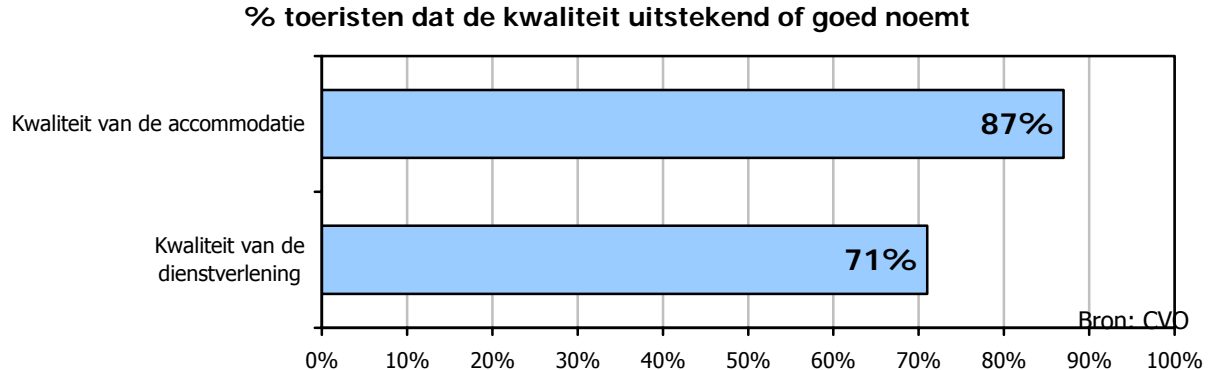
1. Tochtjes met de auto	75%
2. Wandeling maken	68%
3. Bezoek aan strand	63%
4. Uiteten gaan (in restaurant)	58%
5. Funshoppen (winkelen voor plezier)	45%
6. Zwemmen	40%
7. Bezoek aan natuurreservaat/ natuurgebied	35%
8. Tochtjes met de fiets	29%
9. Bezoek aan bezienswaardige gebouwen	24%
10. Tocht met rondvaartboot en Zonnebaden	15%

Bovenstaande top 10 verschilt iets met de top 10 van de gemiddelde Zeeuwse toerist. Een bezoek aan het strand staat hier op drie terwijl dit bij de gemiddelde Zeeuwse toerist het meest populair is. Funshoppen en zwemmen ruilen van plek. De rondvaartboot neemt plaats 10 in. Deze komt bij de gemiddelde Zeeuwse toerist niet voor.

De activiteiten worden duidelijk minder vaak ondernomen tijdens de vakantie. Een wandeling maken scoort hoog maar de overige activiteiten scoren allen lager dan het gemiddelde.

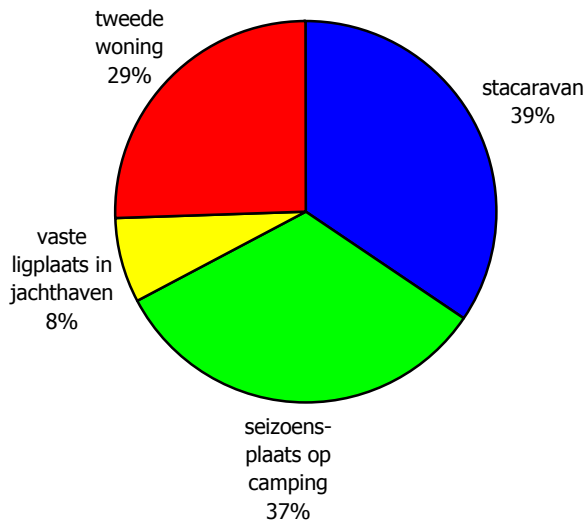
Waardering voor de vakantie

De waardering voor de kwaliteit van de accommodatie en de dienstverlening is in Zeeland iets hoger dan het landelijk gemiddelde (resp. 84% en 63%).

Vaste gasten

Vaste gasten zijn minder belangrijk voor Zeeland; zoals al eerder in dit rapport is aangegeven zijn 2/3 van alle vakanties toeristische vakanties en slechts 1/3 zijn vakanties op vaste standplaatsen. De provincie telt een schare van 70.000 gasten met een eigen accommodatie in de provincie.

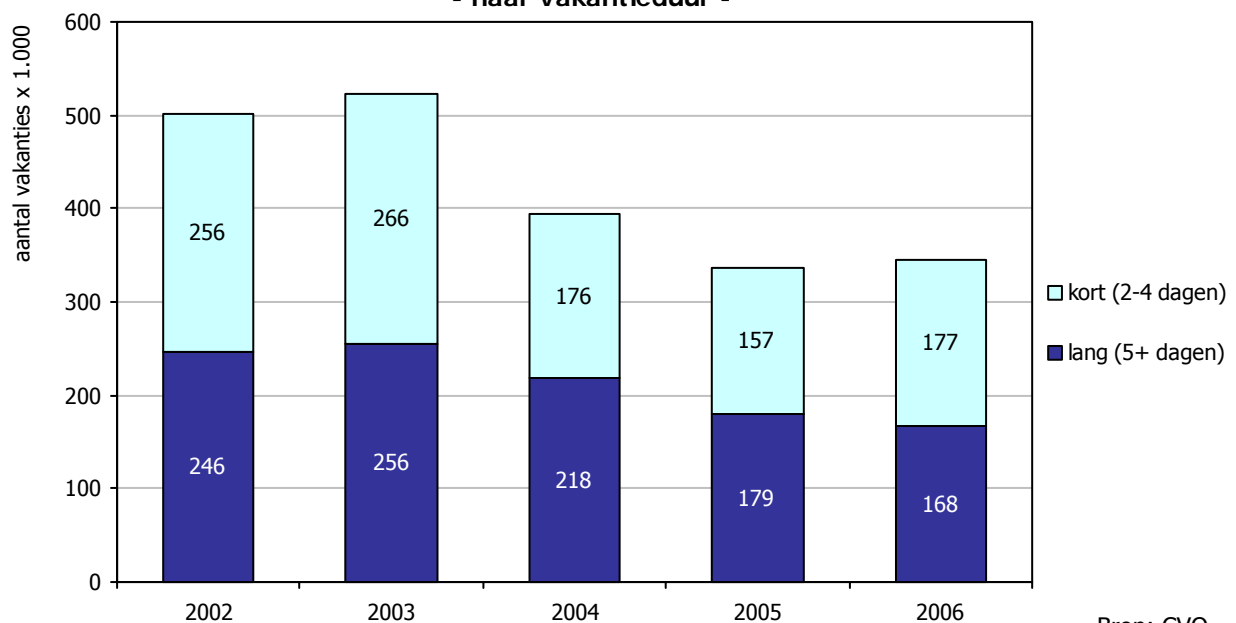

Kijkend naar het type accommodatie dat vaste gasten bezitten in Zeeland blijkt dat de stacaravan in aantallen nog altijd het grootst is. Ook veel voorkomend is de seizoensplaats op een camping, waarbij gasten gedurende een aantal maanden hun kampeermiddel op de camping laten staan. Zo 'n 20.000 Nederlanders bezitten een tweede woning in Zeeland.

Aantal vakanties van vaste gasten

In 2006 brachten vaste gasten 345.000 vakanties door in Zeeland, 2% meer dan in het voorgaande jaar. Landelijk neemt het aantal vakanties van vaste gasten ook licht toe. Gemiddeld ondernamen vaste gasten 5 vakanties naar hun accommodatie in Zeeland, landelijk was dat in 2006 gemiddeld 4,5 keer.

Vakanties van vaste gasten in Zeeland
- naar vakantie duur -

Bron: CVO

Spreiding over het jaar

Maart, juni, juli en oktober zijn favoriet voor een korte vakantie in de eigen accommodatie. Middellange vakanties worden vooral ondernomen in de maanden juni en juli. Lange vakanties concentreren zich in juli.

Vakantiebestedingen

Vaste gasten besteden tijdens de vakanties in hun accommodatie € 24,6 miljoen in Zeeland. Dit bedrag omvat alle bestedingen tijdens hun verblijf in Zeeland, *exclusief* de kosten van hun accommodatie. Kosten van boodschappen, dagjes uit en alle andere activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen zijn wel inbegrepen. Helaas is de verdeling van de bestedingen over de verschillende kostenposten niet bekend.

De totale kosten van een vakantie kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 10, ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de Nederlander die op vakantie gaat in een eigen accommodatie in Zeeland, hieronder een aantal persoonskenmerken genoemd.

HERKOMSTPROVINCIE	Brabant (34%) Zuid-Holland (31%) Zeeland (18%)																		
LEEFTIJD	<table border="1"><thead><tr><th>Leeftijd</th><th>Percentage</th></tr></thead><tbody><tr><td>0-5 jr</td><td>2%</td></tr><tr><td>6-14 jr</td><td>11%</td></tr><tr><td>15-18 jr</td><td>4%</td></tr><tr><td>19-24 jr</td><td>6%</td></tr><tr><td>30-39 jr</td><td>1%</td></tr><tr><td>40-49 jr</td><td>12%</td></tr><tr><td>50-64 jr</td><td>57%</td></tr><tr><td>65+ jr</td><td>7%</td></tr></tbody></table> <p>Bron: CVO</p>	Leeftijd	Percentage	0-5 jr	2%	6-14 jr	11%	15-18 jr	4%	19-24 jr	6%	30-39 jr	1%	40-49 jr	12%	50-64 jr	57%	65+ jr	7%
Leeftijd	Percentage																		
0-5 jr	2%																		
6-14 jr	11%																		
15-18 jr	4%																		
19-24 jr	6%																		
30-39 jr	1%																		
40-49 jr	12%																		
50-64 jr	57%																		
65+ jr	7%																		
GEZINSSAMENSTELLING	2-persoonshuishoudens > 35 jaar (68%) gezinnen met kinderen 13-17 jaar (14%) gezinnen met kinderen 6-12 jaar (12%)																		

Ondernomen activiteiten

Van vaste gasten is niet bekend welke activiteiten zij tijdens het verblijf in hun accommodaties ondernemen. Veelal wordt aangenomen dat het activiteitenpatroon van vaste gasten tijdens het verblijf in hun accommodatie beperkt is.

Uit het themarapport "Markt voor tweede woningen" van het ContinuVakantieOnderzoek (2007) blijkt overigens dat bezitters van tweede verblijven de mogelijkheden voor wandelen en fietsen het belangrijkste vinden bij de keuze voor de locatie van hun tweede verblijf.

Waardering voor de vakantie

Vaste gasten worden niet gevraagd naar de waardering voor hun vakantie in Zeeland.

Uit het themarapport "Markt voor tweede woningen" van het ContinuVakantieOnderzoek (2007) blijkt dat ruim 200.000 Nederlanders de wens hebben een tweede verblijf – zoals een bungalow, chalet, stacaravan of appartement – in Nederland aan te schaffen. Voor 60% is dit slechts een voornemen, 40% is zich al concreet aan het oriënteren op de aanschaf. 22% geeft de voorkeur aan Zeeland als locatie voor dit tweede verblijf. Er zou in Zeeland derhalve een potentiële markt voor 45.000 tweede verblijven zijn, vooral stacaravans, tweede woningen en chalets.

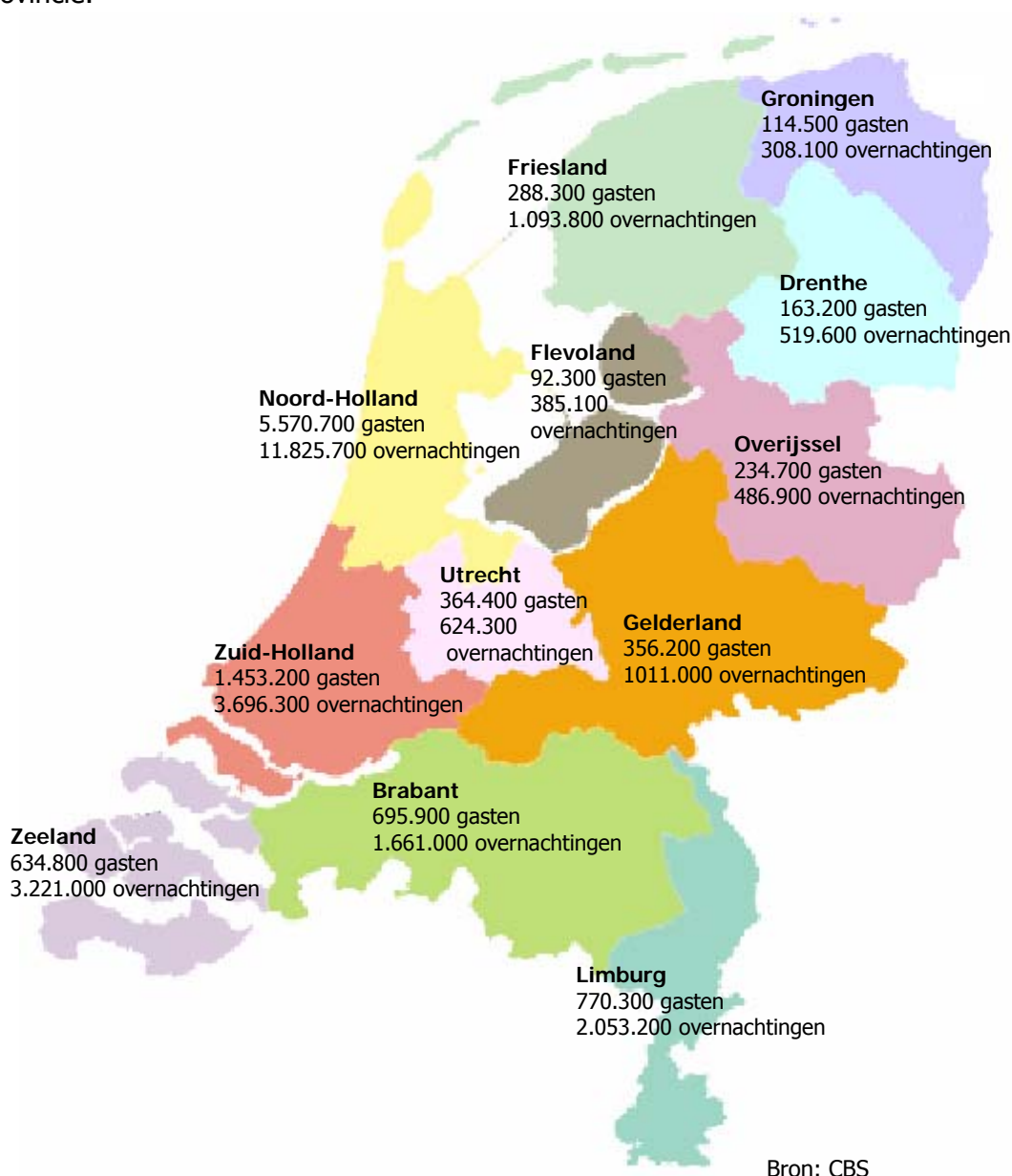
Inkomend toerisme naar Nederland

Het aantal buitenlandse gasten in Nederland neemt de laatste jaren sterk toe. In 2006 kwamen bijna 10,7 miljoen buitenlandse gasten voor minimaal één overnachting naar Nederland. Samen waren zij goed voor bijna 27 miljoen overnachtingen. Bij deze gasten is overigens geen onderscheid gemaakt tussen gasten met een zakelijk of toeristisch motief.

jaar	aantal gasten	aantal overnachtingen
2002	9.595.300	26.367.700
2003	9.180.600	25.341.500
2004	9.646.200	25.374.600
2005	10.011.800	25.210.000
2006	10.738.600	26.886.000

Bron: CBS

Onderstaande kaart toont het aantal buitenlandse gasten en hun overnachtingen per provincie.

Herkomstlanden

Belangrijkste herkomstlanden voor Nederland zijn Duitsland en Groot-Brittannië. Kijkend naar de periode 2002-2006 blijken België, Frankrijk en Spanje belangrijke groeimarkten te zijn. Intercontinentaal gezien neemt het aantal gasten uit Noord- & Latijns-Amerika nog steeds toe. Uit Azië, dat als belangrijke herkomstmarkt wordt gezien, is het aantal gasten in Nederland gedaald. Vanuit de overige continenten daalt het aantal gasten.

	2002	2003	2004	2005	2006
Duitsland	2.755.000	2.803.000	2.649.000	2.570.000	2.834.000
Groot-Brittannië	1.851.000	1.646.000	1.760.000	1.853.000	1.938.000
België	705.000	779.000	811.000	917.000	1.001.000
Frankrijk	511.000	465.000	510.000	527.000	614.000
Italië	346.000	339.000	369.000	374.000	401.000
Spanje	276.000	275.000	298.000	322.000	395.000
Overig Europa	1.148.000	1.125.000	1.247.000	1.377.000	1.504.000
Noord- & Latijns-Amerika	1.100.000	996.000	1.132.000	1.222.000	1.342.000
Azië	624.000	531.000	636.000	644.000	613.000
Overig wereld	280.000	222.000	235.000	206.000	216.000

Bron: CBS

Buitenlandse gasten in Zeeland

De laatste jaren nam het aantal buitenlandse gasten en overnachtingen in Zeeland zowel absoluut als in verhouding (aandeel) binnen Nederland af. In 2006 is daar een positieve verandering in waar te nemen. Het aantal buitenlandse gasten en overnachtingen steeg respectievelijk met 117.000 (+22,6%) en 496.000 (+18,2%). Ook het aandeel in Nederland nam daardoor weer behoorlijk toe.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling in de afgelopen 5 jaar. Opmerkelijk is het verschil in het aandeel buitenlandse gasten (5,8%) en het aandeel buitenlandse overnachtingen (11,9%) van Zeeland in Nederland. Hieruit kan worden opgemaakt dat de buitenlandse gasten in Zeeland doorgaans langer blijven (meer lange vakanties) dan in andere Nederlandse provincies.

	Aantal gasten		Aantal overnachtingen	
	<i>Zeeland</i>	<i>Aandeel Zeeland in NL</i>	<i>Zeeland</i>	<i>Aandeel Zeeland in NL</i>
2002	573.000	6,0%	3.083.000	11,7%
2003	632.000	6,9%	3.465.000	13,7%
2004	575.000	6,0%	3.160.000	12,4%
2005	518.000	5,2%	2.725.000	10,8%
2006	635.000	5,8%	3.221.000	11,9%

Bron: CBS

Onderstaand overzicht toont dat Duitsland en België verreweg de belangrijkste herkomstlanden zijn voor Zeeland. Het gastenaantal uit Duitsland kende de laatste jaren een aanzienlijke teruggang. In 2006 is dit aantal weer gestegen (+19%). Ook het gastenaantal uit België kende een behoorlijke stijging (+14%). Andere belangrijke groeimarkten zijn Groot-Brittannië, Frankrijk en Noord- & Latijns-Amerika.

	2002	2003	2004	2005	2006
Duitsland	436.900	476.700	427.300	362.200	432.700
België	85.800	112.400	95.100	113.000	129.300
Groot-Brittannië	12.200	8.000	10.700	6.000	19.900
Frankrijk	10.100	10.800	10.200	7.700	12.500
Italië	3.500	1.900	2.200	1.900	3.300
Overig Europa	5.100	5.000	7.300	5.900	5.900
Noord- & Latijns-Amerika	3.700	1.700	3.100	7.600	13.700

Bron: CBS

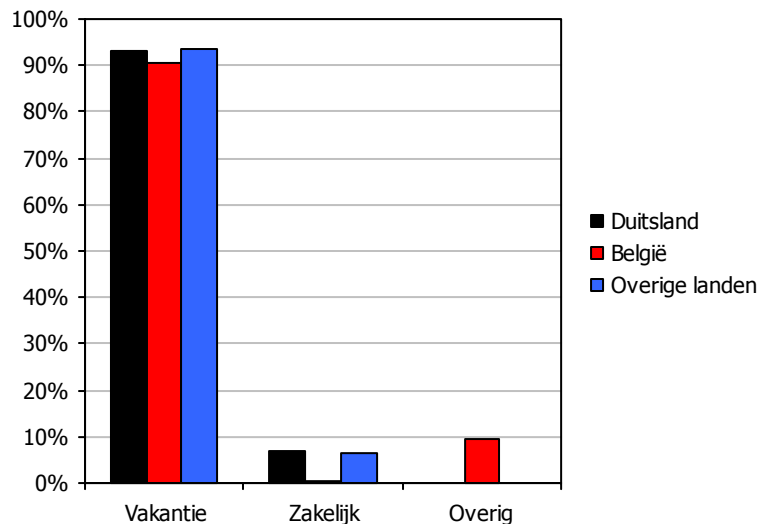
Gedurende 2005 en 2006 is een grootschalig onderzoek uitgevoerd onder buitenlandse gasten in Nederland. Hierdoor is meer inzicht ontstaan in het profiel van de buitenlandse gast, zijn bestedingen en diverse vakantiekenmerken. Op de volgende pagina's wordt een analyse getoond van buitenlandse gasten in Zeeland. Omdat Duitsland en België de belangrijkste herkomstlanden zijn voor Zeeland, spitst de analyse zich hierop toe.

Reden van verblijf

Binnen de verblijfssector is een onderscheid te maken in de zakelijke en de toeristische markt. Centraal staat daarom allereerst de vraag of de buitenlandse toerist voor zakelijke aangelegenheden naar Zeeland komt, of juist om de vakantie hier door te brengen.

Uit de grafiek is af te leiden dat vakantie voor alle te onderscheiden buitenlandse gasten verreweg de meest belangrijke reden is om naar Zeeland te komen.

Slechts voor 7% van de Duitsers in Zeeland gelden zakelijke motieven als reden voor verblijf. Door Belgen wordt dit nooit als reden van bezoek genoemd. Wel wordt door 9% van de Belgische gasten een ander motief genoemd dat niet direct als zakelijk of als vakantie te bestemmen is.

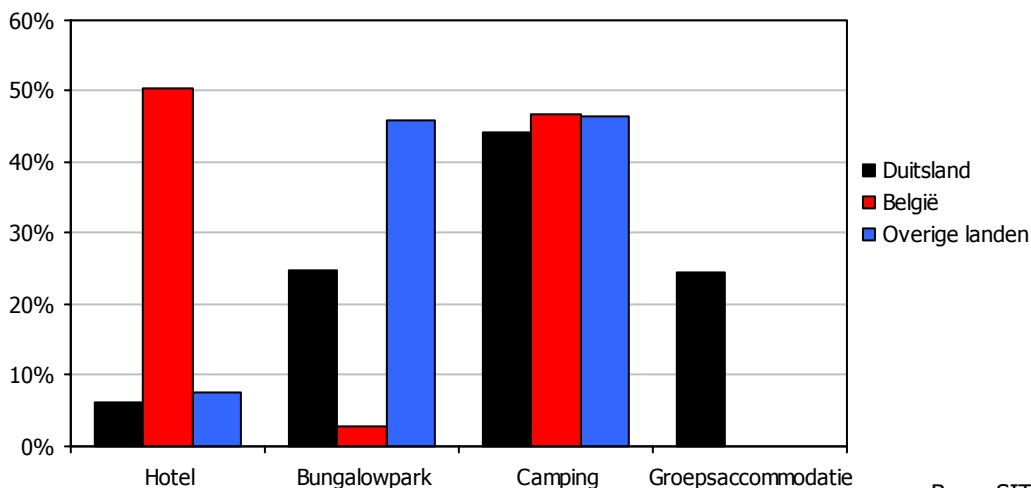
Bron: SIT

Gasten uit de overige landen komen net als Duitsers en Belgen vooral vanuit vakantiemotieven naar Zeeland (94%). Van de overige landen bezoekt 6% Zeeland vanwege zakelijke redenen.

Accommodatievorm

Kijkend naar de accommodatiekeuze blijkt dat het campingverblijf onder alle buitenlandse gasten een regelmatig gebruikte accommodatievorm is. Ruim 40% van de Duitsers, de Belgen en de overige buitenlanders overnacht op een camping. Ten aanzien van de overige onderscheiden accommodatievormen is een duidelijk variërend gebruik waar te nemen tussen de buitenlandse gasten.

Van de Belgische gasten maakt ook een omvangrijk percentage gebruik van een hotel (50%). Veel Duitsers overnachten in een huisje op een bungalowpark (25%) of een groepsaccommodatie (25%). Net als veel Duitsers maakt tot slot ook een aanzienlijk percentage van de gasten afkomstig uit de overige landen (40%) gebruik van een bungalowpark.

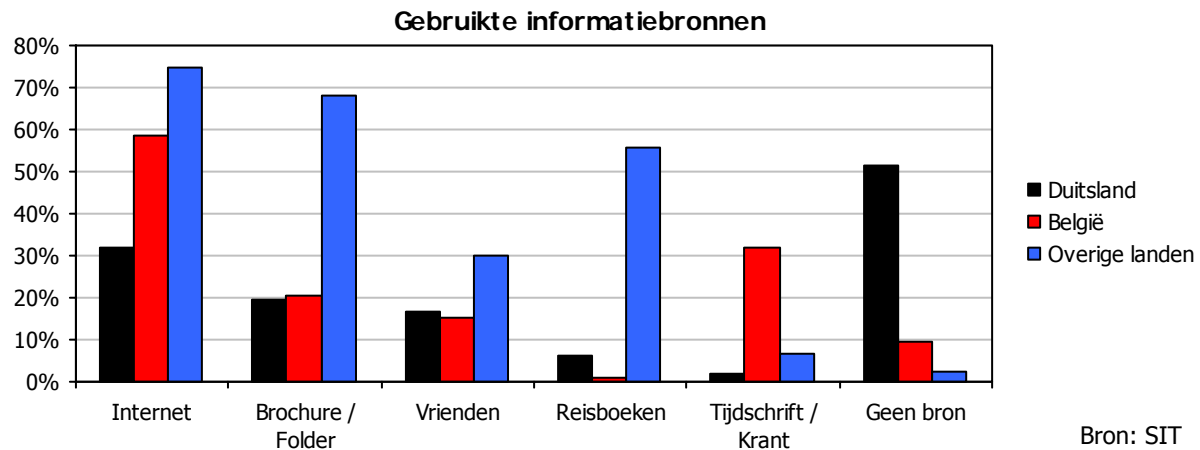

Bron: SIT

Gebruikte informatiebron en boekingsgedrag

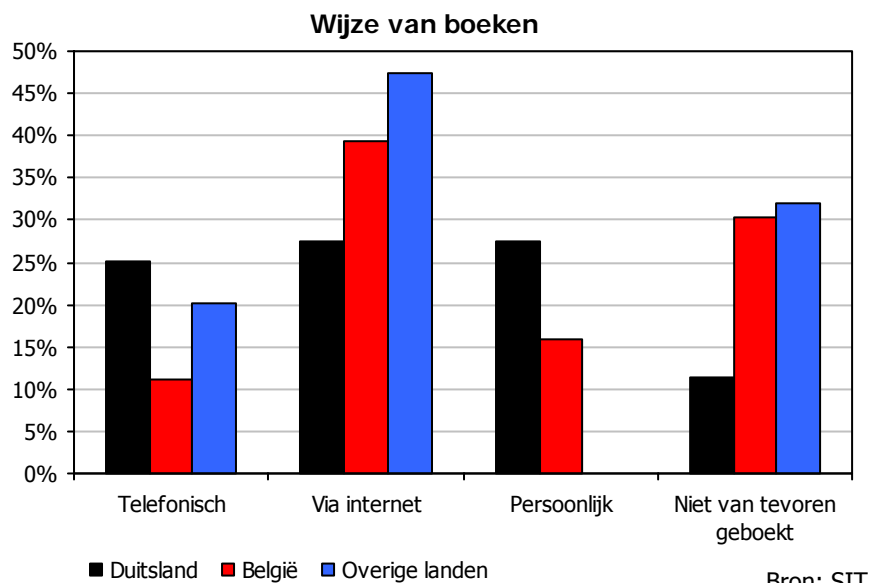
Om de buitenlandse gast succesvol te benaderen is een gerichte marketingstrategie van essentieel belang. Inzicht in de wijze waarop men op zoek gaat naar een geschikte bestemming in Zeeland is hierin een belangrijk aspect. Ook kennis van de uiteindelijke boekingswijze is van belang. Deze informatie is daarmee vooral interessant voor de ondernemer die hiermee gericht kan investeren in specifieke promotiekanalen.

In het algemeen kan worden gesteld dat internet een belangrijke informatiebron is voor buitenlandse gasten die naar Zeeland reizen. Ook brochures en folders worden nog regelmatig geraadpleegd.

Belgen maken doorgaans vooral gebruik van internet. Maar ook een tijdschrift of krant is een belangrijke informatiebron. Mogelijk dat last-minutes c.q. weekendjes weg hieraan ten grondslag liggen. Duitsers maken verreweg het minste gebruik van een informatiebron. Ruim 51% van de Duitsers gaat zonder informatieraadpleging naar Zeeland. Voor de overige buitenlanders geldt een zeer divers bronnengebruik. Zowel internet, brochures als reisboeken zijn regelmatig gebruikte informatiebronnen. Dit impliceert dat er meerdere bronnen worden geraadpleegd, alvorens definitief naar Zeeland te gaan. Er wordt door de overige buitenlanders dus een weloverwogen besluit genomen.

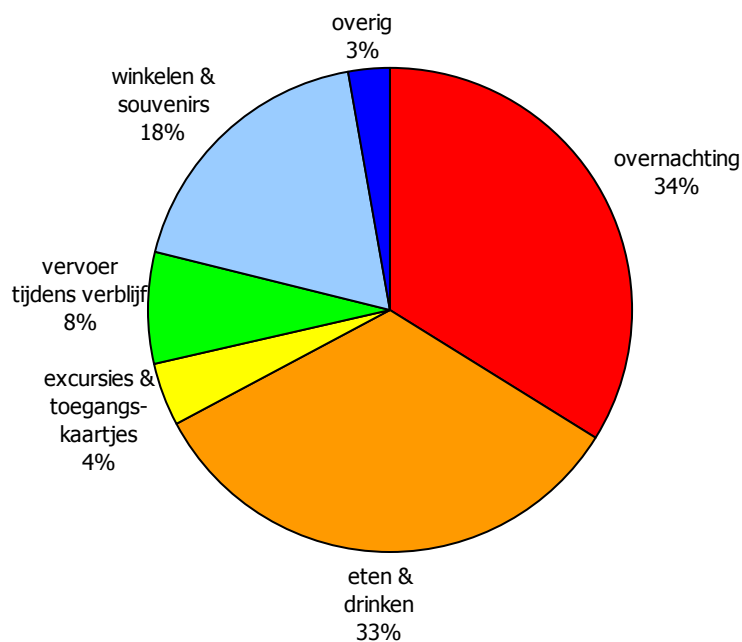
Naast de gebruikte informatiebron is de wijze van boeken relevant. De wijze van boeken is bij de Duitse gasten vrijwel evenredig verdeeld over de 3 onderscheidde methoden (tussen de 25% en 28%). Belgische gasten gebruiken vooral het internet als de wijze van boeken (39%). Ook is er een aanzienlijk percentage dat niet van tevoren boekt (30%). Gasten uit overige landen maken evenals de Belgen vooral gebruik van internet (47%). Opvallend is ook hier het hoge percentage (30%) gasten dat geen boeking maakt, maar "op de bonnefooi" reist.

Bestedingen

In Zeeland wordt door buitenlandse gasten in totaal bijna € 114 miljoen uitgegeven. Dit bedrag omvat alle bestedingen van buitenlandse gasten tijdens hun verblijf in Zeeland, dus inclusief de kosten van de accommodatie, kosten van activiteiten etc. Kosten voor het vervoer naar Zeeland zijn niet inbegrepen. In het diagram wordt de verdeling van het budget over de verschillende kostenposten weergegeven.

De totale kosten van een verblijf kunnen worden omgerekend naar kosten per persoon per vakantiedag: gemiddeld is dat in Zeeland € 54. Dat is aanzienlijk lager dan landelijk (€ 177).

Bron: SIT

Persoonskenmerken

Om een profiel te schetsen van de buitenlandse gast die verblijft in Zeeland, wordt hierna een aantal persoonskenmerken genoemd.

Herkomstregio

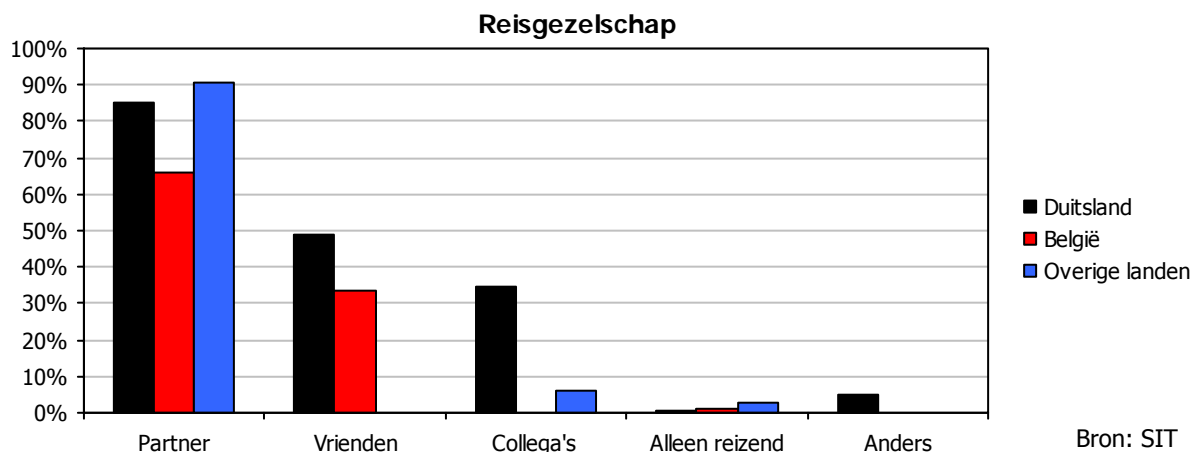
Van gasten uit België en Duitsland is bekend in welke regio zij wonen.

Duitsland	België
Nordrhein-Westfalen (74%)	Vlaanderen (84%)
Hessen (15%)	Brussel (13%)
Rheinland-Pfalz (6%)	Wallonië (3%)
Onbekend/anders (5%)	

Bron: SIT

Reisgezelschap

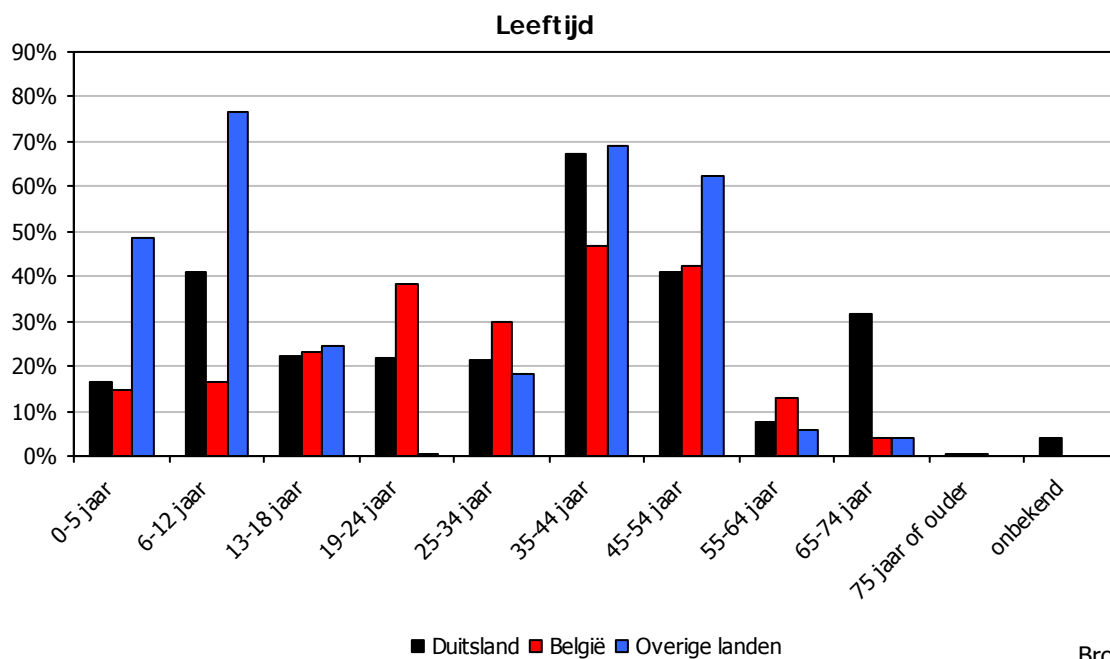
Het doel van de reis is vaak bepalend voor het reisgezelschap. Terwijl het reisgezelschap doorgaans weer van invloed is op de te ondernemen activiteiten. Dit kenmerk is daarmee een belangrijk element in de typering van de gast.

De partner is veruit het meest genoemde reisgezelschap. Van de Duitse gasten reist 85% tezamen met de partner naar Zeeland. Voor België geldt dit voor 66% van de gasten en voor gasten uit de overige landen geldt dit voor maar liefst 91%. Ook 'vrienden' zijn bij Duitsers (49%) en Belgen (34%) een veel voorkomend reisgezelschap. Tot slot is er ook een groot percentage Duitse gasten (35%), dat met collega's naar Zeeland reist.

Leeftijden reisgezelschap

In onderstaande diagram is de leeftijd van het reisgezelschap van de buitenlandse vakantiegangers in Zeeland weergegeven. Hieruit valt op te maken dat de meest voorkomende leeftijd van reisgenoten tussen de 35 en 44 jaar is. Ruim 67% van de Duitsers reist met iemand die van deze leeftijd is. Voor Belgen geldt dit voor bijna 47%. Van de bezoekers uit de overige landen reist 68% met iemand van deze leeftijd. Voorts is het percentage buitenlanders van de overige landen dat met iemand reist met een leeftijd van 6 tot 12 jaar opmerkelijk. Maar liefst 76% reist met iemand van deze leeftijd.

Ondernomen activiteiten

Interessant is welke recreatieve activiteiten buitenlandse gasten ondernemen tijdens hun verblijf in Zeeland. In de tabel wordt de top-10 van activiteiten getoond naar herkomstland; Duitsland, België en overige herkomstlanden. Het bezoeken van het strand is de meest ondernomen activiteit. Ook fietsen en wandelen is een veel ondernomen activiteit door alle buitenlandse gasten evenals het bezoeken van een horecagelegenheid. Opmerkelijk is ook het hoge percentage Duitsers dat een bezoek brengt aan de Zaanse Schans / Volendam en/of Marken (26%).

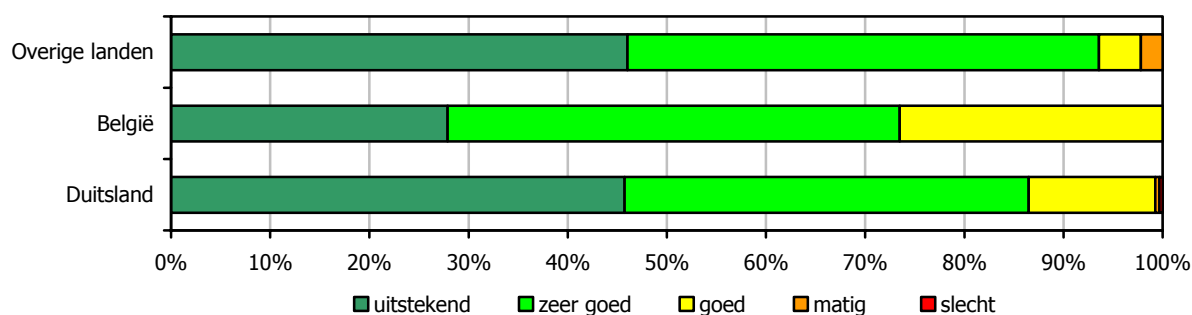
	Duitsland	België	Overige landen
1	Strand bezocht (96%)	Fietsen / wandelen (86)	Strand bezocht (81%)
2	Fietsen / wandelen (82)	Strand bezocht (52%)	Fietsen / wandelen (74)
3	Funshoppen / winkelen (75%)	Bezoek café/bar (45%)	Funshoppen / winkelen (72%)
4	Bezoek natuurgebied (66%)	Funshoppen / winkelen (34%)	Bezoek café/bar (68%)
5	Bezoek café/bar (58%)	Bezoek natuurgebied (31%)	Bezoek bezienswaardigheden / historische plaatsen (60%)
6	Bezoek restaurant (57%)	Bezoek restaurant (31%)	Bezoek museum (52%)
7	Bezoek bezienswaardigheden / historische plaatsen (57%)	Watersport beoefend (20%)	Familie / vrienden bezocht (47%)
8	Watersport beoefend (38%)	Bezoek bezienswaardigheden / historische plaatsen (19%)	Bezoek attractiepark (39%)
9	Bezoek Zaanse Schans / Volendam / Marken (26%)	Bezoek attractiepark (13%)	Watersport beoefend (38%)
10	Bezoek museum (11%)	Bezoek museum (13%)	Bezoek theater / schouwburg (38%)
	<i>Geen activiteiten (1%)</i>	<i>Geen activiteiten (1%)</i>	<i>Geen activiteiten (0%)</i>

Bron: SIT

Waardering

Buitenlandse gasten in Zeeland zijn zeer tevreden over hun bezoek. Maar liefst 86% van de Duitsers waardeert het bezoek als uitstekend of zeer goed. Ook de Belgische en de overige buitenlandse gasten zijn bijzonder te spreken over Zeeland. Er is zelfs geen enkele Belg die het bezoek als matig of slecht heeft gewaardeerd. Daarentegen is er in vergelijking met de andere herkomstlanden wel een groter percentage Belgen (26%) dat het bezoek 'slechts' als goed heeft gewaardeerd.

Waardering bezoek Zeeland

Bron: SIT

Dagrecreatie in Zeeland

Bezoekersaantallen Zeeuwse dagattracties

Jaarlijks verzamelt de Hogeschool Zeeland in samenwerking met de regio-VVV's de bezoekersaantallen van allerlei attracties en evenementen in Zeeland. Onderstaand overzicht toont de meest bezochte attracties, musea en evenementen. De gegevens zijn gebaseerd op eigen opgaven van bedrijven en organisatoren.

PLAATS	NAAM	2005	2006
ATTRACTIES			
Burgh-Sluis	WaterLand Neeltje Jans	300.000	298.000
Vlissingen	Het Arsenaal	200.000	200.000
Middelburg	Miniatuur Walcheren	100.000	100.000
Vlissingen	Speelcircus Bambini	---	100.000
Middelburg	Rondvaart Middelburg	± 38.000	38.000
Provincie	Fiets een rondje met een pontje	25.000	20.000
Nieuw-Namen	Verdronkenland van Saeftinghe	12.600	12.146
Nieuw-Namen	Bezoekerscentrum Saeftinghe	6.847	6.414
Retranchement	Bezoekerscentrum 't Zwin	6.258	5.600
Burgh-Haamstede	Kinderkermis 't Kraaijenest	16.500	
MUSEA, BEZOEKERSCENTRA, BEZIENSWAARDIGE GEBOUWEN, TUINEN			
Kwadendamme	Vlindertuin Berkenhof	± 35.000	40.000
Vlissingen	Zeeuws Maritiem MuZEEum Vlissingen	21.474	25.381
Ouwerkerk	Museum Watersnood 1953	23.000	25.000
Oostkapelle	Terre Maris	30.465 <i>(t/m 30 okt)</i>	20.595 <i>(v/a 20 mei)</i>
Ouwerkerk	Boerderij "De Stelle"	19.000	18.500
Zierikzee	Maritiemmuseum	12.778	14.560
Ritthem	Fort Rammekens	13.468	12.992
Middelburg	Abdijtoren Lange Jan	12.000	10.000
Zierikzee	Stadhuismuseum	8.497	7.674
Kapelle	Fruitteelmmuseum Kapelle	3.013	4.321
Kats	De Zeeuwse Rozentuin	4.000	4.000
Middelburg	Stadhuis	3.162	3.500
Meliskerke	World of Silk	24.750	---
Middelburg	Zeeuws Museum	---	---
EVENEMENTEN			
Breskens	Visserijdagen	100.000	85.000
Middelburg	Streetparade Centrum Middelburg	45.000	60.000
Vlissingen	Small Sail Festival	75.000	60.000
Brouwersdam	Concert at Sea	---	60.000
Bruinisse	Visserijdagen	50.000	50.000
Vlissingen	Nachtmarkt	40.000	50.000
Yerseke	Mosseldag	40.000	50.000
Vlissingen	Film by the Sea	35.000	39.400
Middelburg	Mossselfestival	15.000	35.000
Provincie	Nazomerfestivals	32.000	32.000
Domburg	Jazz by the Sea	30.000	30.000
Vlissingen	Straatfestival	30.000	30.000
Vlissingen	Bevrijdingsfestival	25.000	25.000
Vlissingen	Strandmotorcross	15.000	20.000

PLAATS	NAAM	2005	2006
Vlissingen	De Ruyter Jaarmarkt	15.000	15.000
Zierikzee	Havendagen	15.000	15.000
Colijnsplaat	Visserijdagen	13.000	13.000
Middelburg	De Smaek van Zeeland	10.000	10.000
Heinkenszand	St. Zeeuwse Schaapskudde	gg	9.250
Oostkapelle	Zeeuwse Nazomer fair	7.500	9.000
Nisse	Schaapscheerdersfeest	gg	7.500
Middelburg	City Party	3.500	6.000
Domburg	Horses by the Sea	3.500	500

Bron: HZ

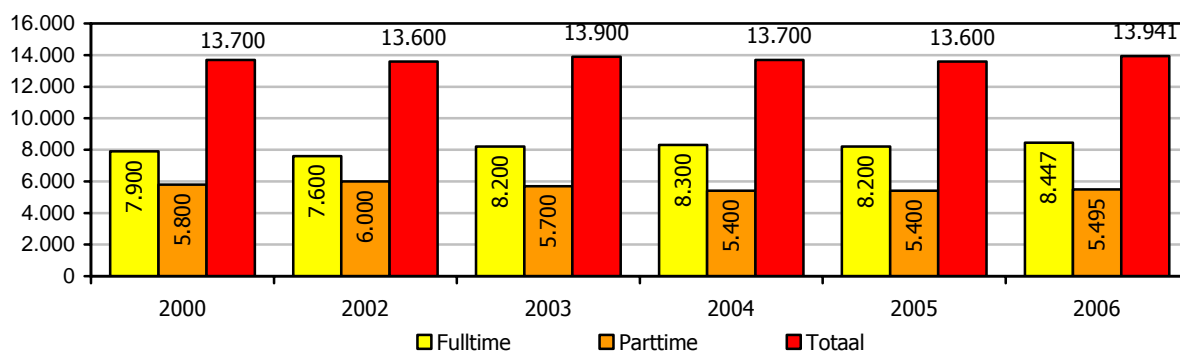
Werkgelegenheid

Doordat de toeristisch-recreatieve sector vertakt is door allerlei bedrijfstakken en sectoren, is de werkgelegenheidsomvang van deze sector moeilijk vast te stellen. Door een selectie te maken van SBI-codes⁴ kan de toeristisch-recreatieve sector worden afgebakend (zie bijlage 2). In deze afbakening worden alleen die bedrijven meegenomen die direct tot de toeristisch-recreatieve sector behoren. Toeleveranciers worden buiten beschouwing gelaten, evenals bedrijven die niet toeristisch van aard zijn, maar die wel bestedingen van toeristen ontvangen (bijvoorbeeld reguliere detailhandel als een bakker of supermarkt).

Met behulp van het LISA Vestigingenregister is nagegaan hoeveel volgens deze definitie de werkgelegenheid in de sector bedroeg. De peildatum voor het LISA-bestand is in Zeeland steeds 1 mei, hetgeen betekent dat seizoenswerkgelegenheid, zoals die met name in de toeristisch-recreatieve sector aan de orde is, nauwelijks is inbegrepen.

In 2006 waren er 13.941 personen in Zeeland werkzaam in de toeristisch-recreatieve sector. Een groei van 2,5% vergeleken met 2005. Op een totale werkgelegenheid van 166.697 personen scoort de sector een aandeel van 8,4%. De stijging is iets duidelijker in het aantal 'fulltimers'.

Banen gerelateerd aan toerisme en recreatie

Bron: LISA

In bovenstaand diagram wordt de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de periode 2000 - 2006 weergegeven⁵. Vanaf 2004 is er een lichte daling in de werkgelegenheid zichtbaar. In 2006 is voor het eerst weer een lichte stijging waar te nemen in het aantal banen in het toerisme en recreatie.

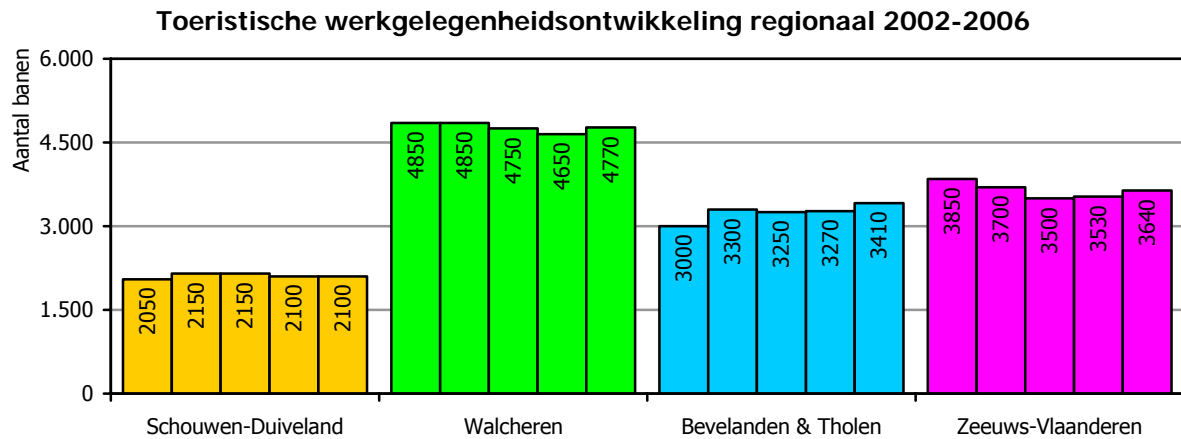
In het diagram wordt onderscheid gemaakt tussen fulltime en parttime werkzame personen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de grens tussen fulltime en parttime is vastgesteld op 15 uur. Medewerkers die meer dan 15 uur per week werken, worden derhalve aangemerkt als fulltimer; parttimers werken minder dan 15 uur per week.

De stijging in het aantal banen in 2006 is zowel te zien in het aantal fulltimers en het aantal parttimers.

⁴ Standaard BedrijfsIndeling, zoals deze wordt toegepast door het Centraal Bureau voor de Statistiek: op basis van hun activiteiten worden bedrijven ingedeeld in een bepaalde bedrijfstak of sector.

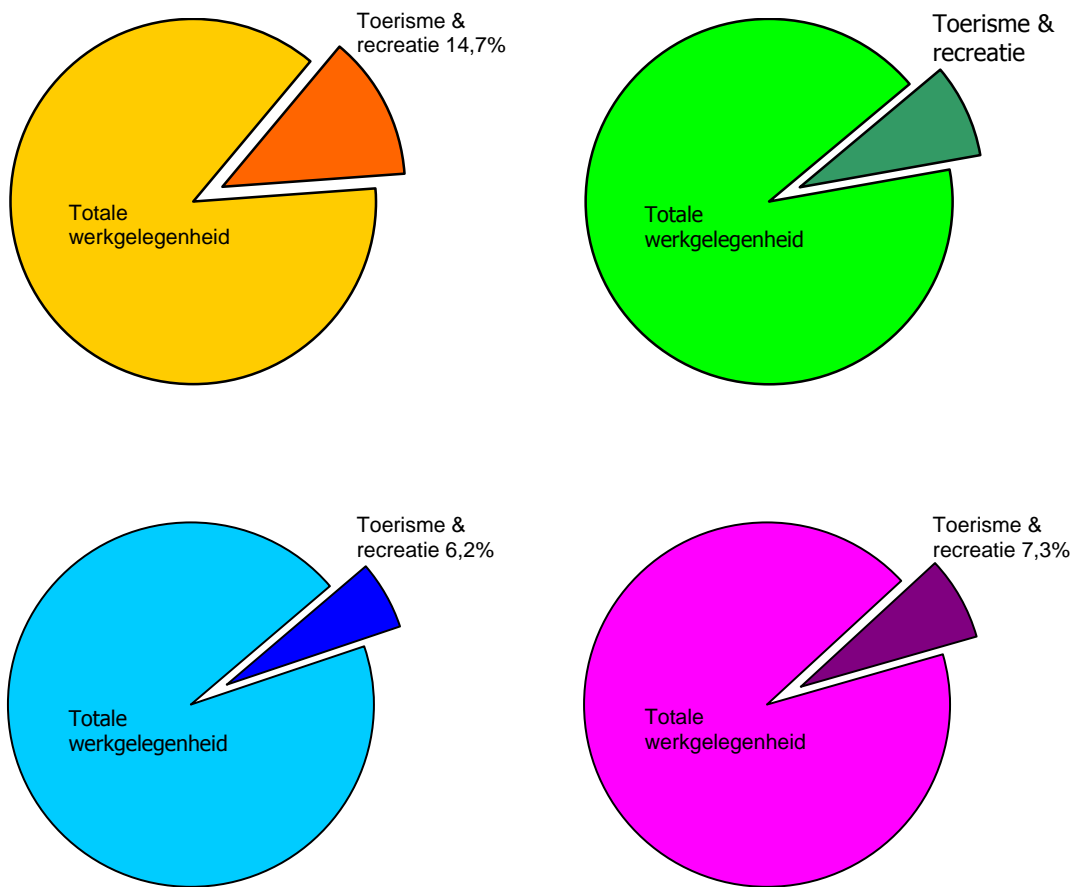
⁵ Het LISA Vestigingenregister wordt jaarlijks vernieuwd en waar nodig met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Daardoor kunnen in het diagram kleine verschillen zichtbaar zijn ten opzichte van de vorige editie, de Toeristische Trendrapportage Zeeland 2005-06.

Regionaal gezien is de werkgelegenheid in de toeristisch recreatieve sector stabiel van omvang.

Bron: LISA

Het aandeel van toerisme & recreatie in de totale werkgelegenheid is in 2006 het grootst op Schouwen-Duiveland. In de andere regio's heeft de toeristisch-recreatieve sector een kleiner aandeel in de werkgelegenheid. Het kleinst is het aandeel op de Bevelanden en Tholen.

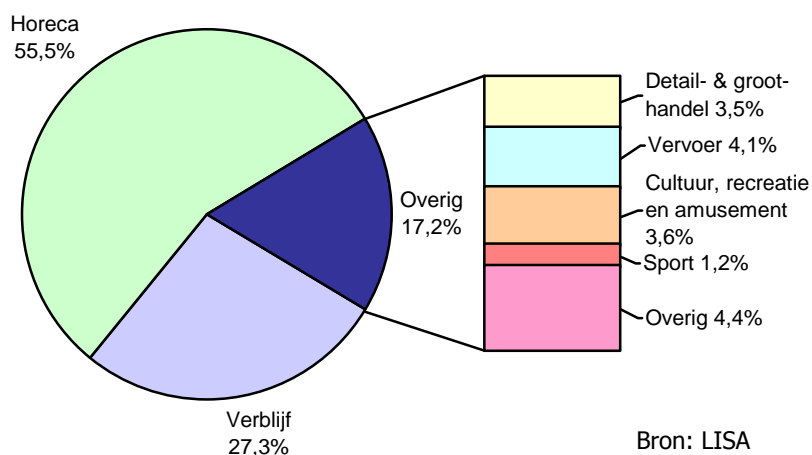

Bron: LISA

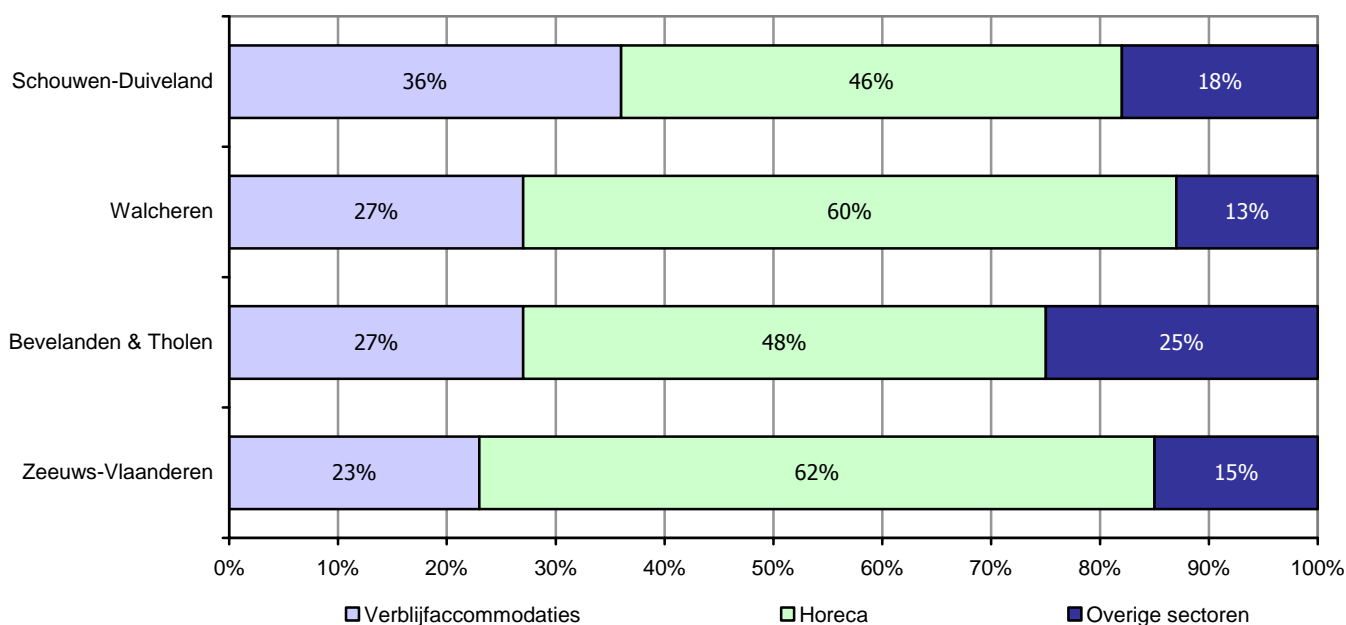
De horeca in Zeeland blijft net zoals in 2005 met 7.743 werkzame personen in 2006 de grootste werkgever in de toeristisch-recreatieve branche. Een lichte stijging van 3% ten opzichte van het voorgaande jaar. De verblijfsaccommodaties leveren 3.800 arbeidsplaatsen op en zijn daarmee eveneens belangrijk voor de Zeeuwse werkgelegenheid. Ook hierin is een lichte groei te constateren van 4%. Beide sectoren samen nemen ruim 80% van de totale toeristisch-recreatieve werkgelegenheid voor hun rekening.

Verdeling werkgelegenheid naar sector in 2006

Regionaal gezien is de werkgelegenheid verschillend verdeeld over de sectoren. Op Schouwen-Duiveland is het aandeel van verblijfsaccommodaties hoger dan gemiddeld. In Zeeuws-Vlaanderen en op Walcheren is het aandeel van de horeca bovengemiddeld. Er zijn echter geen noemenswaardige verschuivingen ten opzichte van 2005 geweest.

regionale werkgelegenheid per sector

Bronnenoverzicht

Bij het samenstellen van deze rapportage is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- ❖ Bestand bodemgebruik (via Statline)
Centraal Bureau voor de Statistiek, 2007
- ❖ ContinuVakantieOnderzoek - Holiday Tracker
TNS Nipo en Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, Scanmar, 2007
- ❖ ContinuVakantieOnderzoek - maatwerkrapportage provincies
TNS Nipo en Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, 2007
- ❖ ContinuVakantieOnderzoek - themarapport "Binnenlandse zakelijke reizen"
TNS Nipo en Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, 2007
- ❖ ContinuVakantieOnderzoek - themarapport "Markt voor tweede woningen"
TNS Nipo en Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, 2007
- ❖ ContinuVrijeTijdsOnderzoek
Centraal Bureau voor de Statistiek, 2005/2006
- ❖ De tijd als spiegel
Sociaal Cultureel Planbureau, 2006
- ❖ Eigen inventarisatie bezoekersaantallen dagattracties, musea en evenementen
Hogeschool Zeeland, 2006
- ❖ Eigen inventarisatie jachthavens
Hogeschool Zeeland, 2006
- ❖ Jaaroverzichten weer (via www.knmi.nl)
KNMI, 2007
- ❖ LISA Vestigingenregister
LISA Projectorganisatie (= I&O Research), 2007
- ❖ Statistiek Inkomend Toerisme
Centraal Bureau voor de Statistiek, 2006
- ❖ Statistiek Logiesaccommodaties (via Statline)
Centraal Bureau voor de Statistiek, 2007

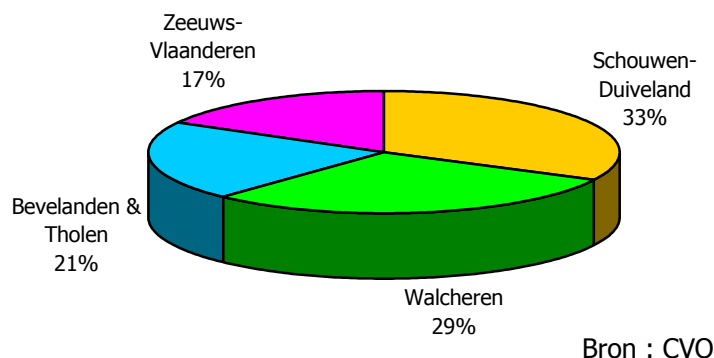
Een toelichting op onderzoeksmethoden, definities en gebruiksmogelijkheden van de bovengenoemde bronnen is opgenomen in het "Handboek toeristisch-recreatieve gegevensbronnen", opgesteld door de partners van het Kenniscentrum Toerisme & Recreatie in 2003.

Bijlage 1: Binnenlands toerisme per regio

Binnenlands toerisme in Zeeland: regionale verdeling

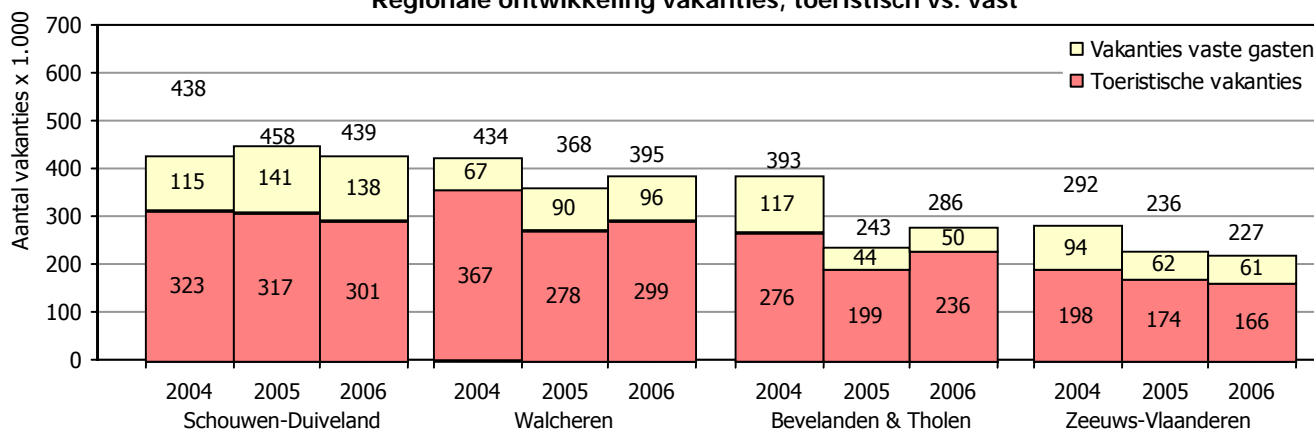
Hieronder wordt het totaal aantal vakanties (toeristisch én vast tezamen) van Nederlanders voor de Zeeuwse regio's getoond. Het belang van Schouwen-Duiveland, wat in 2005 nog sterk toegenomen was als vakantie regio, daalt in 2006. Daartegenover staat dat het belang van de Bevelanden en Tholen in 2006 is toegenomen met 2%. Het aandeel van Walcheren is met 1% gestegen en dat van Zeeuws-Vlaanderen met 1% procent gedaald.

Regionale verdeling vakanties, 2006

De onderstaande diagrammen tonen de ontwikkeling van het binnenlandse toerisme naar regio in de periode 2004 - 2006. Per regio wordt daarbij onderscheid gemaakt naar vakanties van vaste gasten en toeristische vakanties.

Regionale ontwikkeling vakanties, toeristisch vs. vast

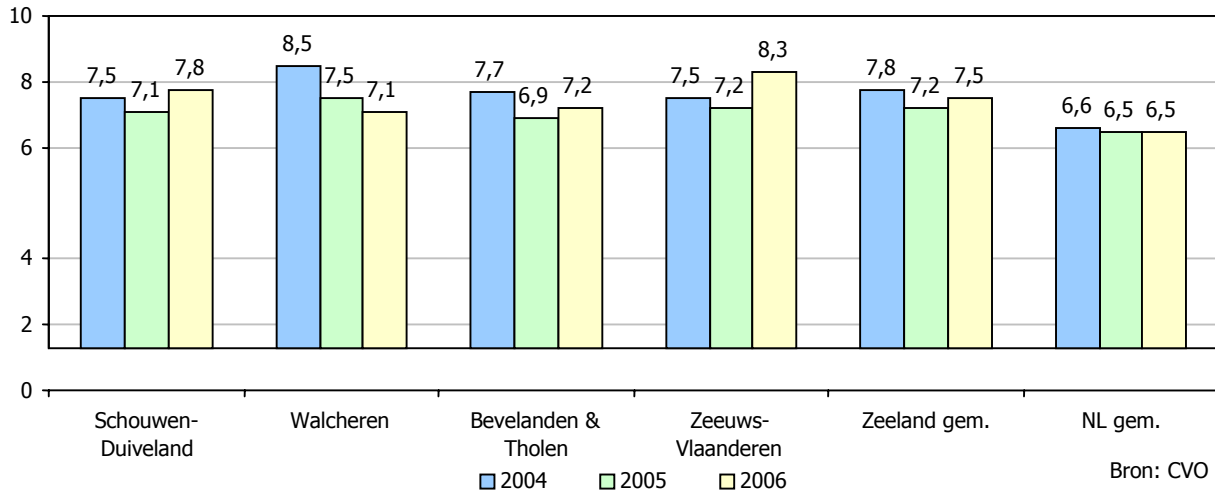
Bron : CVO

In 2006 is er een lichte groei van 3% qua aantal gasten. Deze groei is vooral terug te zien in de regio's Walcheren en Bevelanden en Tholen. Zowel de vakanties van de vaste gasten als de toeristische gasten nemen hier duidelijk toe. Zeeuws-Vlaanderen en Schouwen-Duiveland daarentegen verliezen gasten. Dit, terwijl Schouwen Duiveland vorig jaar, als enige regio in een groei liet zien in het aantal gasten.

Vakantieduur

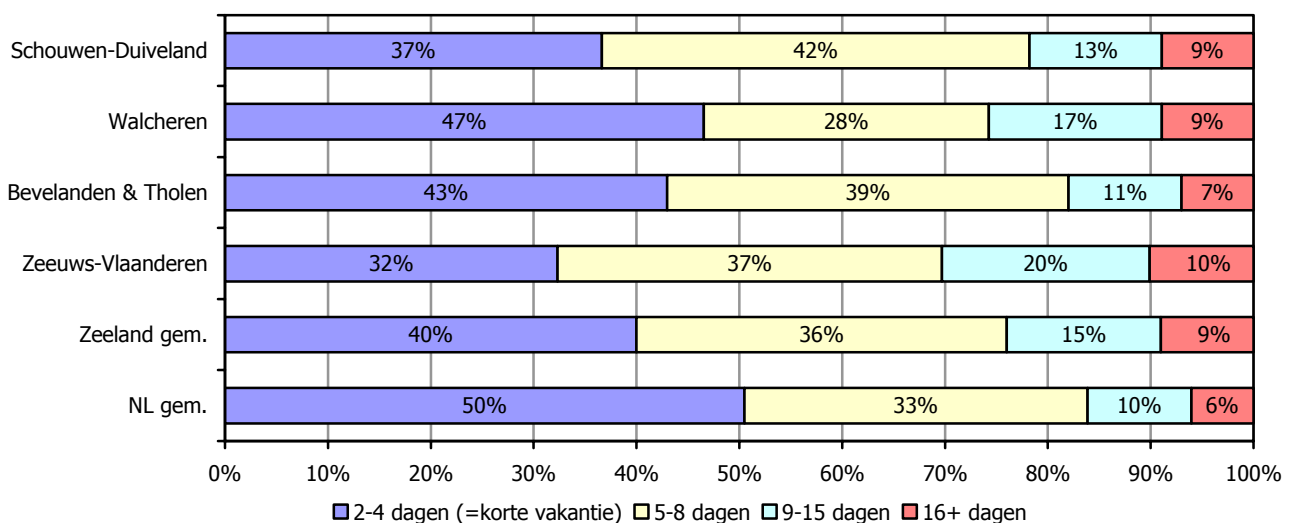
Onderstaand diagram toont de ontwikkeling van de gemiddelde vakantieduur voor toeristische en vaste vakanties tezamen. Hoewel de vakantieduur nog altijd hoger ligt dan het landelijk gemiddelde, zagen we in 2005 dat de duur van de vakantie in Zeeland sneller afnam dan in de rest van Nederland. In 2006 stijgt de gemiddelde duur van de vakantie weer.

Ontwikkeling vakantieduur in dagen 2004 - 2006

De verhouding tussen korte, middellange en lange vakanties wordt hieronder weergegeven. Zeeland telt ten opzichte van het Nederlands gemiddelde meer langere vakanties. In 2006 zijn vooral de verschuivingen opmerkelijk in Zeeuws-Vlaanderen. Het aantal korte vakanties steeg met 14%, het aantal middellange vakanties daalde met 7% en het aantal lange vakanties steeg zelfs met 4%. Hierdoor heeft Zeeuws-Vlaanderen, in plaats van Walcheren, de meest lange vakanties van Zeeland in 2006.

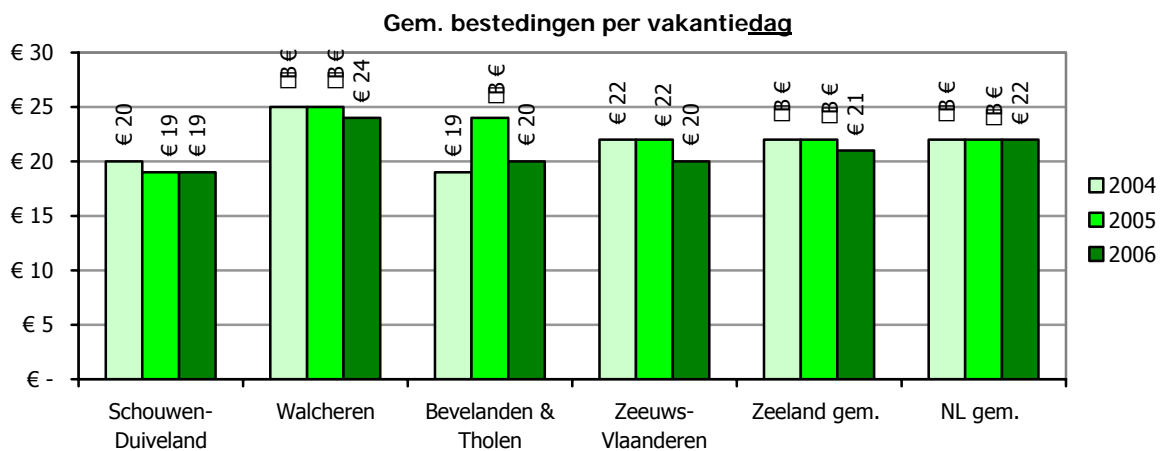
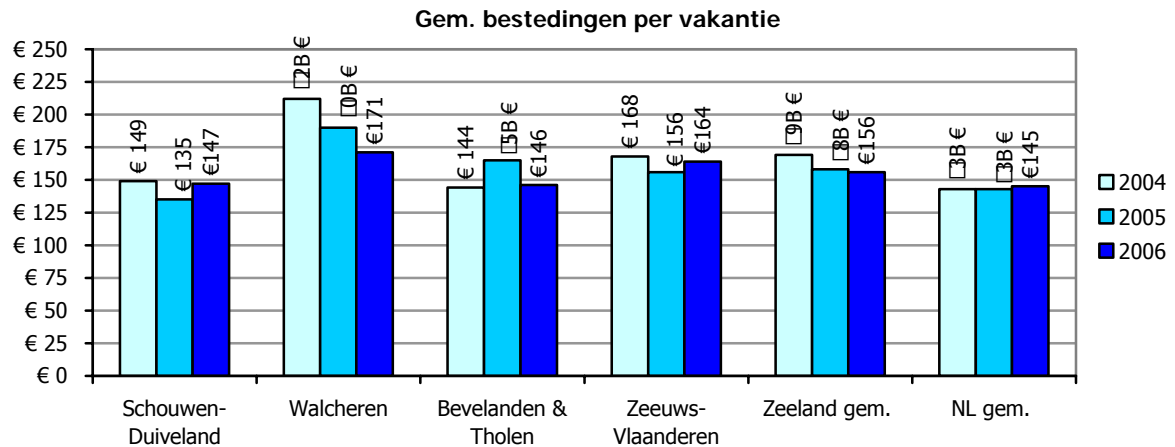
Verdeling naar vakantieduur per regio

Gemiddelde bestedingen per persoon per regio

Regionaal gezien wordt op Walcheren door toeristen het meest besteed: € 171,- per persoon per vakantie. Een daling van € 19,- ten opzichte van 2005, welke wordt veroorzaakt door de gemiddeld kortere vakantieduur aldaar (van 7,5 naar 7,1 dagen). De besteding per vakantiedag is in Walcheren met € 1,- per dag afgenomen.

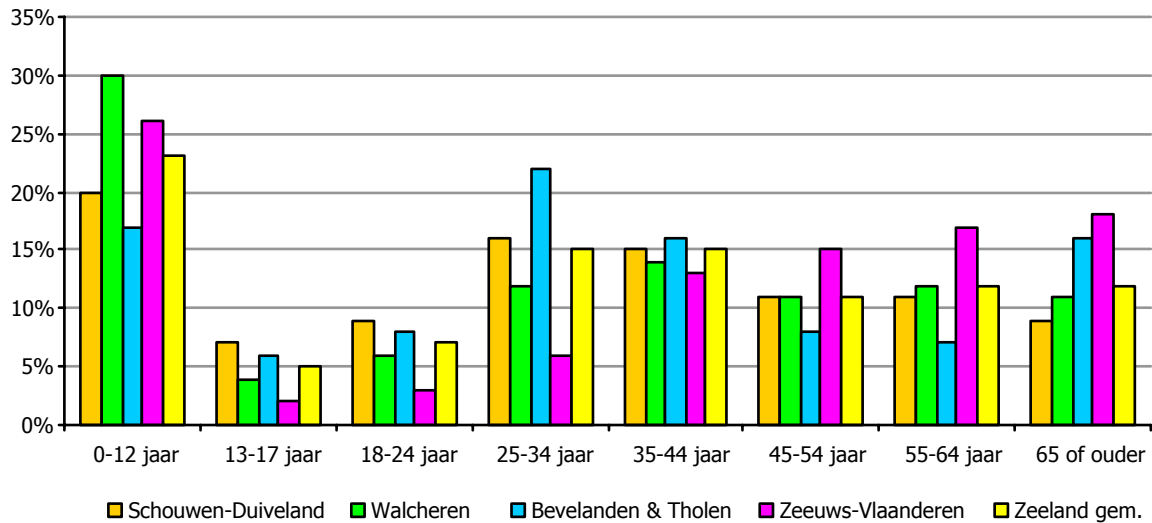
Vorig jaar werd het minst uitgegeven per vakantie op Bevelanden & Tholen (€ 146,-) en per vakantiedag op Schouwen-Duiveland (€ 19,-).

Bron: CVO

Leeftijd toeristische gast

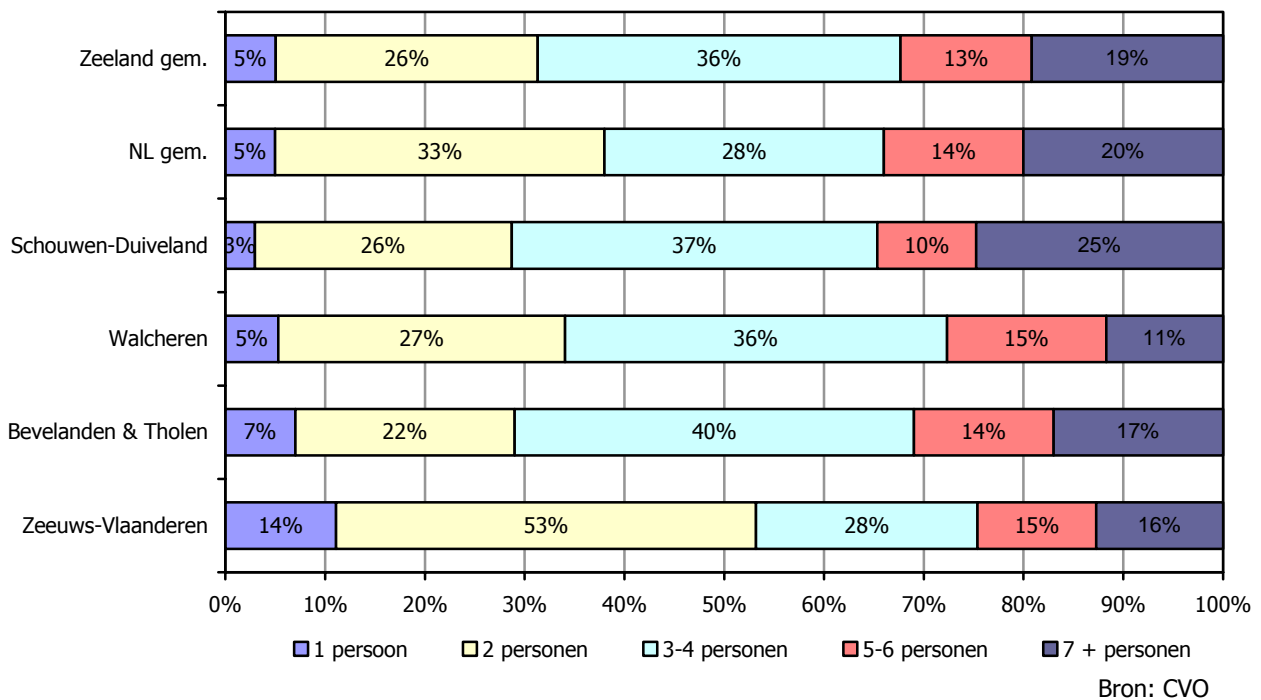
Walcheren is vooral populair bij 0-12 en 35-44 jarigen, wat er op duidt dat deze regio vooral wordt bezocht door jonge gezinnen met kleine kinderen. De Bevelanden en Tholen zijn voornamelijk in trek bij de leeftijdsgroepen 25-34 jaar. Walcheren trekt relatief veel kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar en relatief volwassenen vanaf 35 jaar, terwijl Schouwen-Duiveland hoog scoort bij de 0-12 jarigen en de 25-44 jarigen.

Bron: CVO

Reisgezelschap toeristische gast

Hieronder wordt weergegeven met hoeveel personen men in Nederland, Zeeland en de Zeeuwse regio's op vakantie gaat.

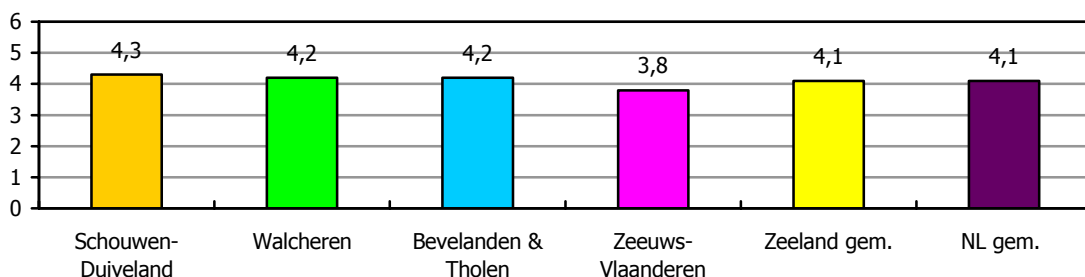

De meeste vakanties in Zeeland worden doorgebracht met drie tot vier personen. Dit is een verschuiving ten opzichte van 2005. Toen werden de meeste vakanties in Zeeland nog doorgebracht met zijn tweeën. Ook de in 2005 ingezette groei van het aantal grote reisgezelschappen zet zich door in 2006.

Regionaal valt vooral Zeeuws Vlaanderen op. Zowel het hoge aandeel alleenreizenden en het hoge percentage van mensen die met zijn tweeën op vakantie gaan verschilt veel met zowel het landelijk als het Zeeuws gemiddelde.

Een en ander leidt tot een gemiddelde groepsmaat, die hieronder wordt getoond. De gemiddelde groepsmaat is over het algemeen gezien toegenomen. Hierdoor zijn de verhoudingen onderling zeer klein. Alle regio's delen in deze groei, maar vooral de groei op Walcheren (+0,6) valt op.

Gemiddelde groepsmaat per regio

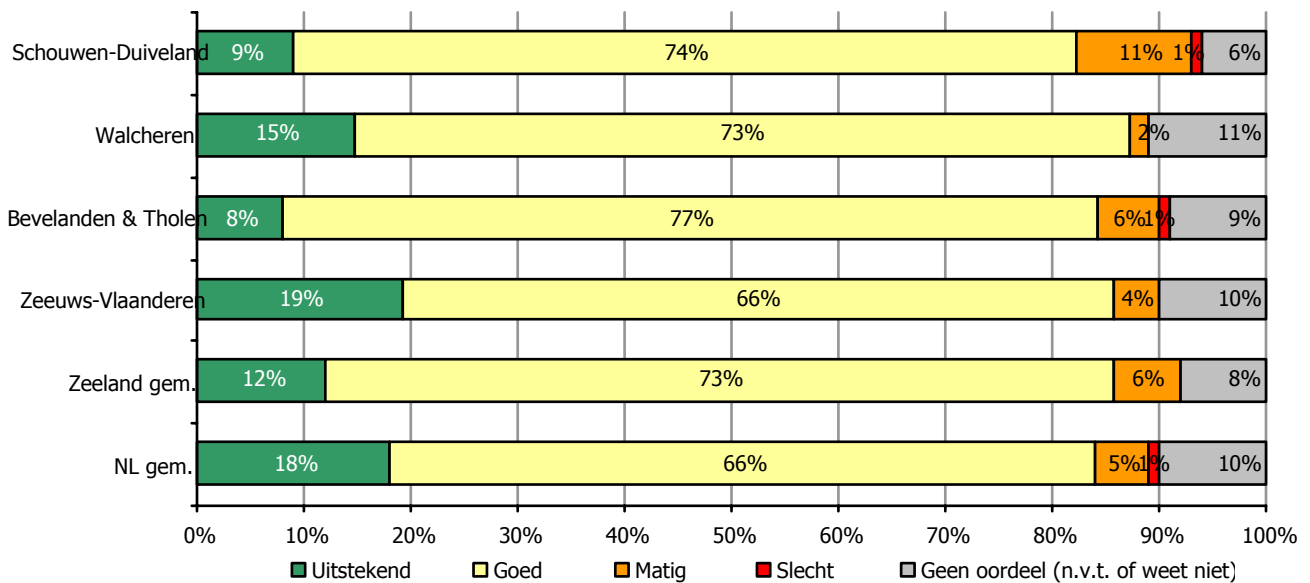

Bron: CVO

Klanttevredenheid

kwiteit dienstverlening / service

De vakantiegangers zijn gevraagd een oordeel te geven over de kwaliteit van de dienstverlening / service, bijvoorbeeld op de receptie, in winkels en in horecagelegenheden. Dit wordt hieronder getoond; het grijze vlak staat voor respondenten die geen oordeel gegeven hebben omdat de vraag niet van toepassing was of omdat men geen antwoord wist. Het percentage vakantiegangers dat de kwaliteit van de dienstverlening / service met een 'uitstekend' of 'goed' beoordeelde, is in Zeeland 85%. Deze score is gelijk met het vorige jaar. Ook de overige percentages verschillen, zowel landelijk als regionaal, weinig met 2005. Walcheren levert volgens de Nederlandse toerist de beste service.

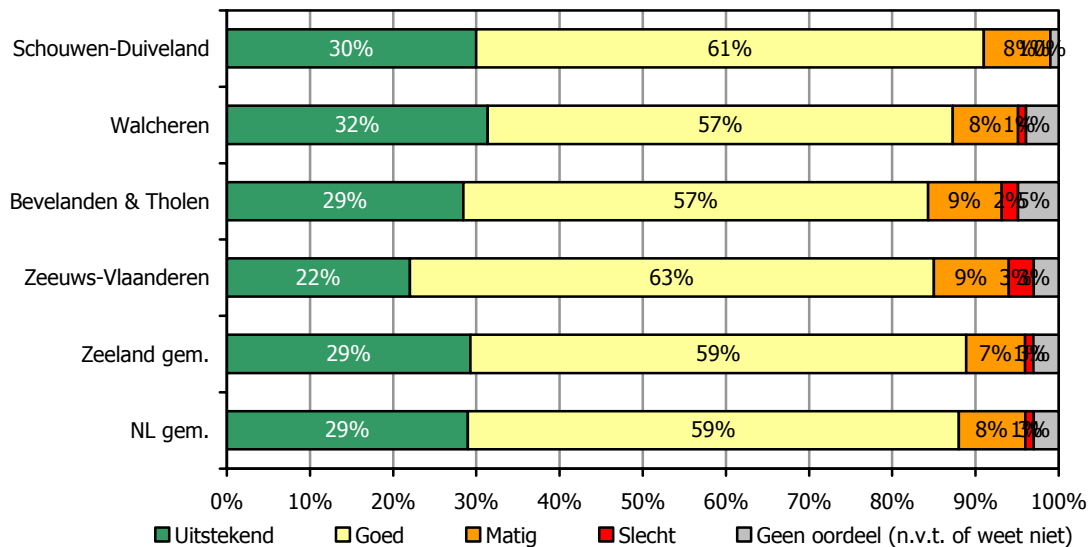

Bron: CVO

Kwaliteit accommodatie

De vakantiegangers zijn tevens gevraagd een oordeel te geven over de kwaliteit van de accommodatie waarin men overnacht heeft. Dit wordt hieronder getoond. Het percentage vakantiegangers dat de kwaliteit van de accommodatie met een 'uitstekend' of 'goed' beoordeelde is in Zeeland 88%, precies gelijk aan het Nederlands gemiddelde. Op Schouwen-Duiveland ligt dit percentage het hoogst (91%). Opmerkelijk, daar Schouwen-Duiveland hier vorig jaar nog het laagst van alle regio's op scoorde. De nummer 1 van vorig jaar, Bevelanden en Tholen scoren in 2006 nog 86%. 6% minder dan vorig jaar.

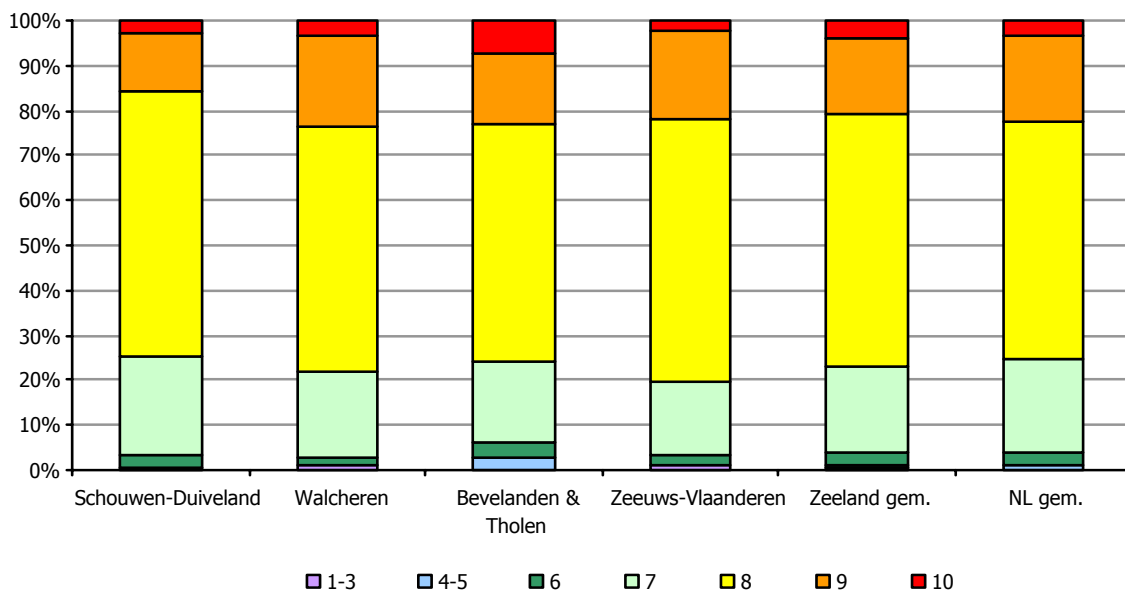

Bron: CVO

Cijfer voor vakantie

De toerist in Zeeland beoordeelt de vakantie met een cijfer van gemiddeld 8,0. Eén tiende hoger dan vorig jaar. Dit is gelijk aan het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van 2005 zijn Walcheren en Bevelanden en Tholen licht gestegen. Zeeuws Vlaanderen en Schouwen Duiveland zijn gelijk gebleven.

Gemiddeld: 7,9   8,0   8,0   8,0   8,0   8,0

Bron: CVO

Aantal vakanties van Nederlanders per regio

	2002	2003	2004	2005	2006
Schouwen-Duiveland	475.000	560.000	438.000	458.000	439.000
Walcheren	487.000	449.000	434.000	368.000	395.000
Bevelanden en Tholen	437.000	392.000	393.000	243.000	286.000
Zeeuws-Vlaanderen	281.000	352.000	292.000	235.000	227.000

Bron: CVO

Percentage toeristische vakanties van Nederlanders (t.o.v. vakanties van vaste gasten)

	2002	2003	2004	2005	2006
Schouwen-Duiveland	73%	69%	74%	69%	69%
Walcheren	71%	85%	85%	76%	76%
Bevelanden en Tholen	53%	63%	70%	82%	83%
Zeeuws-Vlaanderen	90%	62%	68%	74%	73%

Bron: CVO

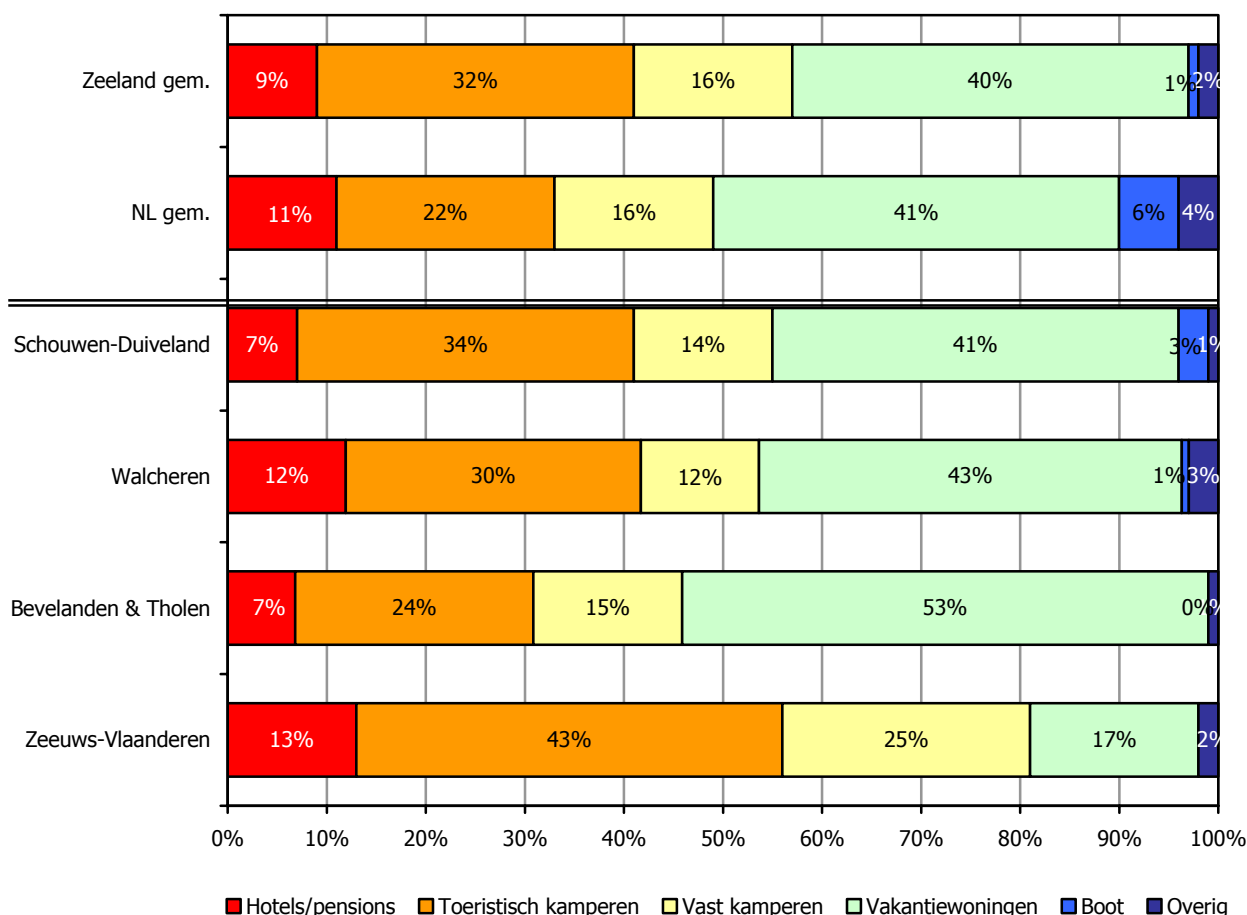
Aantal vakantie-overnachtingen van Nederlanders per regio

	2002	2003	2004	2005	2006
Schouwen-Duiveland	3.050.000	3.830.000	2.850.000	2.780.000	3.007.000
Walcheren	3.850.000	3.360.000	3.240.000	2.400.000	2.426.000
Bevelanden en Tholen	2.190.000	2.330.000	2.620.000	1.440.000	1.740.000
Zeeuws-Vlaanderen	2.100.000	2.580.000	1.910.000	1.460.000	1.654.000

Bron: CVO

Accommodatiekeuze van Nederlanders per regio

Dit diagram toont het accommodatiegebruik op basis van het totaal aantal vakantieovernachtingen in 2006.

In Zeeland is het aandeel toeristisch kamperen groter dan elders in Nederland. Een verblijf in een vakantiewoning is echter de meest populaire vorm van accommodatie in Zeeland met 40% van de overnachtingen.

Regionaal gezien zijn er ook grote verschillen merkbaar. Op de Bevelanden en Tholen vindt meer dan de helft van alle overnachtingen plaats in een vakantiewoning. Onder de categorie vakantiewoning vallen de woningen van particulieren, de bungalows en de bungalowparken. Het aandeel bungalowpark binnen de categorie vakantiewoning op Noord Beveland is groot; 66%.

Heel anders is dit in Zeeuws-Vlaanderen. In deze regio kiezen de mensen juist voor toeristisch kamperen. Dit is opmerkelijk wanneer er gekeken wordt naar de cijfers van 2005. Toen was de vakantiewoning nog de meest populaire vorm van accommodatie.

Op Walcheren is de vakantiewoning het meest populair geworden. Vorig jaar was dit nog toeristisch kamperen. Binnen de categorie vakantiewoning is een zomerhuisje of bungalow op een park het meest populair op Walcheren, gevolgd door de woning van een particulier. Ook op Schouwen Duiveland is de vakantiewoning de meest gekozen accommodatie. De zomerhuisjes of bungalows op een park zijn duidelijk het meest populair binnen deze categorie (85% van het totaal). Verder zijn er in de regio ten opzichte van het voorgaande jaar weinig verschuivingen geweest.

Bijlage 2: Afbakening toeristisch/recreatieve sector

Met behulp van de activiteitencodering (SBI '93) van het CBS is een afbakening gemaakt van de toeristisch-recreatieve sector. Hierbinnen wordt onderscheid gemaakt in zeven activiteitengroepen.

Per activiteit is aangegeven in welke mate de werkgelegenheid wordt meegeteld voor de toeristisch-recreatieve sector (zie kolom 'weging'). Voorbeeld: de werkgelegenheid in de branche 'vervoer per spoor' kan niet volledig aan de toeristisch-recreatieve sector worden toegerekend, maar een deel ervan komt zeker voort uit toerisme en recreatie.

SBI-CODE	OMSCHRIJVING	WEGING
Detail- en groothandel		
50500	benzineservicestations	10%
51472	groothandel in watersportartikelen	100%
51473	groothandel in kampeerartikelen	100%
52432	detailhandel in lederwaren en reisartikelen	30%
52481	detailhandel in fotografische artikelen	30%
52486	detailhandel in watersportartikelen	100%
52487	detailhandel in sportartikelen	100%
52488	detailhandel in kampeerartikelen	100%
52489	detailhandel in caravans	100%
Logiesverstrekking		
55101	hotel-restaurants	100%
55102	hotels, pensions en conferentieoorden	100%
55210	jeugdherbergen, -hotels, kamphuizen e.d.	100%
55220	kampeerterreinen	100%
55230	vakantiehuisjes, -bungalowparken en overig	100%
Horeca		
55301	restaurants, cafetaria's, snackbars e.d.	100%
55400	cafés e.d.	100%
Vervoer		
60100	vervoer per spoor	10%
60220	ongeregeld personenvervoer per taxi	10%
60230	ongeregeld personenvervoer per autobus	100%
61204	passagiersvaart en veerdiensten	10%
62000	vervoer door de lucht	10%
63230	luchthavens en diensten n.e.g.	10%
63300	reisorganisatie en -bemiddeling; informatieverstrekking op het gebied van toerisme	100%
Cultuur, recreatie en amusement		
92130	vertoning van films	100%
92321	theaters, schouwburgen en concertgebouwen	100%
92322	evenementenhallen	100%
92331	kermisattracties	100%
92332	recreatiecentra	100%
92343	overig amusement n.e.g.	100%
92521	kunstgalerijen en expositieruimten	100%
92522	musea	100%
92531	dieren- en plantentuinen, kinderboerderijen	100%
92532	beheer van natuurgebieden	100%

vervolg op volgende pagina

Sport		
92610	exploitatie van sportaccommodaties	30%
92620	buitensport	30%
92630	binnensport	30%
92640	watersport	30%
92650	overige sport	30%
Overig		
35120	nieuwbouw en reparatie van sport- en recreatievaartuigen	100%
71101	verhuur van personenauto's	10%
71210	verhuur van overige transportmiddelen over land	30%
71220	verhuur van schepen	30%
71402	verhuur van sport en recreatieartikelen	100%
92700	overige recreatie	100%
93040	fitnesscentra, sauna's, zonnebanken, massagesalons, bronnenbaden e.d.	100%